

Na osnovu Na osnovu člana 26 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni list CG“, broj 55/16, 66/19, 140/22 i 84/24), člana 44 stav 1 tačka 24 Statuta Opštine Budva („Službeni list Crne Gore-Opštinski propisi“ br. 2/19) i člana 11 stav 1 alineja 5 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Vodovod i kanalizacija“ Budva („Službeni list Crne Gore-Opštinski propisi“ br. 33/13), Skupština Opštine Budva, na sjednici održanoj _____, 2025. godine,
d o n o s i

ZAKLJUČAK

1. Usvaja se izvještaj o poslovanju D.O.O. „Vodovod i kanalizacija“ Budva za period od 01.01 do 31.12. 2023.godine.
2. Ovaj zaključak objaviće se u „Službenom listu Crne Gore-opštinski propisi.“

Broj: _____

Budva, _____.____.2025.godine

SKUPŠTINA OPŠTINE BUDVA
PREDSJEDNIK
Petar Odžić

Obrazloženje

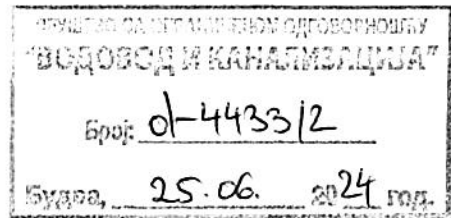
Pravni osnov za donošenje zaključka o usvajanju Izveštaja o poslovanju D.O.O. „Vodovod i Kanalizacija“ Budva za period od 01.01. do 31.12. 2023.godine sadržan je u članu 26 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br.55/16,74/16,2/18,66/19,140/22 i 84/24), člana 44 stav 1 tačka 24 Statuta Opštine Budva („Službeni list Crne Gore-Opštinski propisi" br. 2/19) i člana 11 stav 1 alineja 5 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Vodovod i kanalizacija“ - Budva („Službeni list Crne Gore-Opštinski propisi" br. 33/13)

Navedenim članom Statuta propisano je da Skupština razmatra izvještaj o radu javnih službi čiji je osnivač Opština, a članom 26 Zakona o komunalnim djelatnostima, da Skupština, najkasnije do 30 juna tekuće godine usvaja godišnji izvještaj o realizaciji godišnjeg programa obavljanja komunalnih djelatnosti.

Kako je Odbor direktora D.O.O. „Vodovod i Kanalizacija“ Budva dana 25.06.2024.godine donio odluku o usvajanju Izvještaja o poslovanju za period od 01.01. do 31.12.2023. godine zavedenu pod brojem: 01-4433/2, predlaže se Skupštini Opštine Budva da donese Zaključak o usvajanju Izveštaja o poslovanju D.O.O. „Vodovod i Kanalizacija“ Budva za period od 01.01. do 31.12. 2023.godine.

Crna Gora-Opština
SEKRETARIJAT
BUDVA
OBRADIVAC
SEKRETARIJAT ZA INVESTICIJE

Na osnovu člana 30 Statuta Društva „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Budva, , Odbor direktora Društva na XXXIII sjednici održanoj dana 25.06.2024 godine, donosi sledeću

ODLUKU

Usvaja se Izveštaj o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za period 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine.

Sastavni dio Odluke čini Izveštaj o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za period 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine.

Izveštaj o poslovanju shodno odredbama člana 27 Statuta Društva, Društvo će dostaviti nadležnom organu osnivača na dalji postupak.

O sprovođenju ove Odluke traže se VD Izvršni direktor Društva.

Odluka stupa na snagu danom usvajanja.

ODBOR DIREKTORA
PREDSJEDNIK

Nikola Đurašković

2
БУДВА

D.A.

Sekretarijat za investicije
Broj: 05-332/25-482/1
Budva, 21. 03. 2025. godine

Na osnovu člana 13 alineja 29 Odluke o organizaciji i načinu rada organa lokalne uprave Opštine Budva ("Službeni list CG - Opštinski propisi", br. 12/22 od 30.03.2022. godine), a u vezi davanja mišljenja na Izvještaj o poslovanju „Vodovod i kanalizacija“ doo Budva za 2023. godinu, Sekretarijat za investicije daje sljedeće

MIŠLJENJE

na Izvještaj o poslovanju „Vodovod i kanalizacija“ doo Budva za period 01.01-31.12. 2023. godine

Dana 25. 06. 2024 godine Odbor direktora „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Budva, Odlukom broj 01-4432/1 usvojio je Izvještaj o poslovanju „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Budva. „Vodovod i kanalizacija“ doo Budva, čija je osnovna djelatnost snadbijevanje vodom i odvođenje otpadnih voda na čitavoj teritoriji Opštine Budva, je i u prethodnoj godini na kvalitetan i kontinuiran način obezbjedilo snadbijevanje stanovništva vodom što je doprinijelo kvalitetnoj turističkoj ponudi. Sam Izvještaj na detaljan, analitičan i prevashodno razumljiv način daje prikaz o cjelokupnom poslovanju preduzeća.

Preduzeće je poslovnu godinu nakon oporezivanja završilo sa gubitkom od 1.044.003 €, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima. Navedeno predstavlja alarmantan podatak bez dublje analize Bilansa stanja i Bilansa uspjeha. Analizom Izvještaja o poslovanju, kao i navedenih Bilansa stanja i Bilansa uspjeha zaključuje se da je na 01. 01. 2023. godine „Vodovod i kanalizacija“ poslije dugog perioda izvršila procijenu vrijednosti osnovnih sredstava u skladu sa zakonskim obavezama. Navedena procijena vrijednosti osnovnih sredstava u značajnoj mjeri je uticala na povećanje Troškova amortizacije osnovnih sredstava u odnosu na prethodne godine, odnosno u iznosu koji je za 766.592,00 € veći nego u prethodnoj godini. Pored povećanja troškova amortizacije, a samim tim i cjelokupnih troškova unutar Bilansa uspjeha, procjena vrijednosti osnovne imovine nije u jednakoj mjeri uticala pozitivno na Bilans uspjeha za 2023. godinu. Procijena vrijednosti osnovnih sredstava jeste uticala na Bilans stanja, iskazana na poziciji pasive Neraspoređeni dobitak iz ranijih godina u iznosu od 2.518.310,00 €. Nadalje, finansijski pokazatelji likvidnosti su u značajnom porastu u odnosu na prethodni period, gdje je u najznačajnijoj mjeri došlo do povećanja Racia novčane likvidnosti, koji u odnosu na 2022 godinu kada je iznosio 0,54; u 2023 godini iznosi 0,75. Navedeni pomak treba posmatrati kao trend koji je neophodno zauzeti i nastaviti na uvećanju navedenih pokazatelja. Pokazatelji zaduženosti iskazuju da se društvo finansira iz sopstvenih izvora i da je kreditno sposobno, pokazuju izuzetno pozitivan trend, iako troškovi amortizacije stavka koja u značajnoj mjeri utiče na njih. Na kraju analize finansijskih pokazatelja smatramo da je neophodno nastaviti trend smanjenja trajanja naplate potraživanja u danima koji je u 2023. godini iznosio 2,01 odnosno 182 dana; dok je u 2020 godini iznosio više nego alarmantnih 1,21 odnosno 301 dan.

CRNA GORA
OPŠTINA BUDVA

Trg Sunca broj 3, Budva
Telefon: +382 33 699 015
investicije@budva.me

Analizirajući tehnički aspekt poslovanja „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Budva dolazimo do podatka da je trend smanjenja gubitaka u vodosnadbijevanju nastavljen i u 2023. godini i iznosi 53,32 %. Navedeni trend smanjenja gubitaka u vodosnadbijevanju je od izuzetnog značaja zbog uticaja na cjelokupno poslovanje preduzeća.

Na kraju analizirajući i tehničke i ekonomske pokazatelje, možemo doći do zaključka da je društvo u toku 2023 godine uspješno poslovalo, da je nastavilo trend unaprijeđenja poslovanja i da je jedno od rijetkih, ukoliko ne i jedino kod kojih u dužev vremenskom periodu nije došlo do povećanja cijene vode za fizička lica, iako je to trend koji je primjećen kod ostalih preduzeća zbog primjene Zakona o komunalnim djelatnostima u dijelu ujednačavanja cijene za pravna i fizička lica.

S poštovanjem,

Obradivač
Marko Asanović

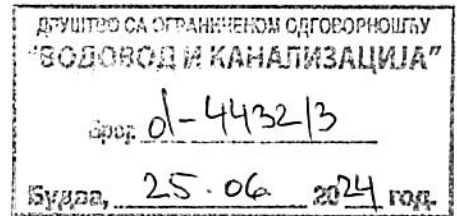

SEKRETAR
Joko Popović

PA

pravna
za opštinu

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

D.O.O. VODOVOD I KANALIZACIJA BUDVA

ZA PERIOD 01.01.-31.12.2023.GODINE

[Handwritten signature]

SADRŽAJ

Opšti podaci o preduzeću.....	3
Uvodna razmatranja.....	8
1. Izveštaj o radu Službe Izvršnog direktora.....	9
1.1. Izveštaj o radu PR službe.....	9
1.2. Služba interne kontrole.....	10
2. Služba zaštite.....	11
3. Izveštaj Službe za kontrolu kvaliteta vode.....	12
4. Služba za informacionu tehnologiju i neprihodovanu vodu.....	15
5. Izveštaj o zahvaćenju/nabavljenju i fakturisanju količini vode.....	16
6. Izveštaj o radu Sektora prodaje.....	20
6.1. Služba za očitavanje – odjeljenje inkasanta.....	20
6.2. Služba obračuna i naplate – odjeljenje fakturista.....	21
6.3. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za naplatu.....	22
6.4. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za reklamacije.....	23
6.5. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za komunikaciju sa korisnicima.....	24
7. Izveštaj o radu Sektora za održavanje i inženjering.....	25
7.1. Održavanje i izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže.....	25
7.2. Održavanje kanalizacione mreže.....	26
7.3. Održavanje vodovodnih postrojenja.....	27
7.4. Odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera.....	27
7.5. Odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera.....	28
7.6. Odjeljenje mehanički servis i logistika.....	28
8. Izveštaj o radu Sektora za planiranje i razvoj.....	29
8.1. Služba za planiranje i projektovanje.....	29
8.2. Služba za detekciju gubitaka.....	30
8.3. Služba za implementaciju i sprovođenje standarda kvaliteta.....	31
9. Izveštaj o radu Pravnog sektora.....	33
10. Izveštaj o radu Sektora za nabavku.....	35
10.1. Služba javnih nabavki.....	35
10.2. Nabavna služba.....	35
10.3. Magacin i opšta (zajednička) služba.....	36
11. Izveštaj o radu Sektora za finansijske poslove.....	37
12. Izveštaj o poslovanju.....	40
12.1. Radna snaga.....	40

12.2.	Analiza finansijskih iskaza	42
12.2.1.	Analiza bilansa stanja.....	42
12.2.2.	Analiza bilansa uspjeha.....	45
12.2.3.	Analiza izvještaja o tokovima gotovine	50
12.2.4.	Analiza iskaza o promjenama na kapitalu.....	51
12.3.	Pokazatelji poslovanja	53
12.3.1.	Pokazatelji likvidnosti.....	53
12.3.2.	Pokazatelji zaduženosti.....	54
12.3.3.	Pokazatelji aktivnosti.....	55
12.3.4.	Ekonomski pokazatelji	56
12.3.5.	Pokazatelji profitabilnosti.....	57
12.3.6.	Finansijski pokazatelji	58
13.	Zaštita životne sredine.....	59
14.	Upravljanje rizicima	61
	Zaključak	66

Opšti podaci o preduzeću

Naziv:	<i>Društvo sa ograničenom odgovornošću „Vodovod i kanalizacija Budva“</i>	
Skraćeni naziv:	<i>Vodovod doo Budva</i>	
Sjedište:	<i>Trg Sunca 1 85310 Budva</i>	
Telefon:	<i>+382 (0) 33 403 304 – upravna zgrada +382 (0) 33 403 484 – tehnički sektor</i>	
Web:	<i>www.vodovodbudva.me</i>	
e-mail:	<i>vodovod@t-com.me</i>	
Poreski identifikacioni broj:	<i>02005573</i>	
PDV broj:	<i>81/31-00528-9</i>	
Osnovna djelatnost Društva:	<i>36.00 – sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode 37.00 – upravljanje otpadnim vodama</i>	
Upisani kapital:	<i>1,00€</i>	
Osnivač:	<i>SO Budva</i>	
Izvršni direktor:	<i>Mladen Lakčević (v.d. Izvršnog direktora)</i>	
Odbor direktora:	<i>Predsjednik:</i>	<i>Nikola Đurašković</i>
	<i>Član:</i>	<i>Novak Vukčević</i>
	<i>Član:</i>	<i>Milan Perović</i>
	<i>Član:</i>	<i>Petar Dobrljanin</i>
	<i>Član:</i>	<i>Aleksandar Božović</i>
Broj zaposlenih	<i>240 – prosječan broj zaposlenih u 2023.god.</i>	

Društvo ograničene odgovornosti „Vodovod i kanalizacija“ Budva, u daljem tekstu Društvo, osnovano je od strane lokalne samouprave kao jednočlano privredno društvo i obavlja infrastrukturnu djelatnost od opšteg interesa. Osnovna djelatnost Društva je sakupljanje, nabavka, prečišćavanje i distribucija vode, kao i odvajanje, distribucija i prečišćavanje otpadnih voda, pa samim tim Društvo obavlja poslove koji primarno služe za zadovoljavanje osnovnih potreba stanovništva Opštine Budva. Osim osnovnih djelatnosti Društvo se bavi i opravkom metalnih proizvoda; popravkom mašina i elektronske i optičke opreme; izgradnjom cjevovoda; postavljanjem vodovodnih i kanalizacionih sistema; arhitektonskom i inženjerskom djelatnosti.

Poslovanje Društva je zasnovano na primjeni zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na upravljanje vodama, definišu rad Društva koje se bavi komunalnim djelatnostima, obezbjeđuju održivi razvoj i racionalno korišćenje resursa, kao i svih drugih propisa koje obezbjeđuju stabilnost poslovanja Društva.

Saglasno važećim propisima Društvom upravlja Odbor direktora imenovan od strane Osnivača, čiji je zadatak da omogući i obezbijedi razvoj Društva. Odbor direktora, uz saglasnost Osnivača, imenuje Izvršnog direktora, koji zastupa i predstavlja Društvo, organizuje i vodi poslovanje Društva, sprovodi poslovnu politiku Društva i izvršava Odluke Odbora direktora. Odbor direktora se sastoji od pet članova. Na dan usvajanja Finansijskih iskaza za 2023. godinu članovi Odbora direktora su:

r.br. Ime i prezime

1.	Nikola Đurašković	Predsjednik
2.	Novak Vukčević	Član
3.	Milan Perović	Član
4.	Petar Dobrljanin	Član
5.	Aleksandar Božović	Član

Na dan 31.12.2023. godine Izvršni direktor Društva bila je Jasna Dokić, dok je na dan usvajanja finansijskih iskaza za 2023. godinu v.d. Izvršnog direktora je Mladen Lakčević.

Društvo svoje aktivnosti sprovodi posredstvom sledećih sektora i službi u skladu sa zakonskim i drugim propisima:

Služba Izvršnog direktora, osim toga što je odgovorna za nesmetan rad Odbora direktora i Izvršnog direktora, obavlja i poslove planiranja i organizovanja rada Odbora direktora, informisanja javnosti, saradnje sa raznim organizacijama i institucijama u zemlji i inostranstvu, kao i sve poslove pripreme informacija i dokumenata potrebnih za rad Odbora direktora i Izvršnog direktora Društva.

Služba za kontrolu kvaliteta vode za piće, u okviru koje se obavljaju poslovi kontrole kvaliteta vode za piće na izvorištima i distributivnoj mreži, kao i poslovi na implementaciji, razvoju i upravljanju HACCP sistemom.

Finansijski sektor obavlja sve aktivnosti u vezi finansijskog poslovanja Društva, odnosno podrazumeva vještinu bilježenja, razvrstavanja, skraćenog prikazivanja i predstavljanja u novčanom obliku određenih poslovnih transakcija koje se dešavaju tokom određenog perioda poslovanja Društva. Takođe se bavi i analiziranjem poslovanja u prethodnom periodu i finansijskim planiranjem budućeg poslovanja. Svi poslovi i zadaci u sektoru obavljaju se u skladu sa MRS i MSFI, Zakonom o računovodstvu, Zakonu o reviziji, kao i internim aktima – Pravilnik o računovodstvenim politikama, Pravilnik o finansijskom poslovanju, Pravilnik o amortizaciji u računovodstvene svrhe i drugi. Sektor je organizovan kroz dvije službe:

- Služba računovodstva
- Služba plana i analize

Sektorom rukovodi direktor sektora koji je neposredno odgovoran Izvršnom direktoru Društva, dok su njemu neposredno odgovorni rukovodioci službi.

Pravni sektor bavi se poslovima zastupanja Društva pred sudom i drugim državnim organima, praćenjem zakonske regulative države, praćenjem sprovođenja iste u Društvu, izradom svih neophodnih akata za nesmetano poslovanje Društva, poslovima zaštite na radu, arhiviranja dokumentacije, izrade planova za obuku i usavršavanje zaposlenih i drugim poslovima propisanim Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Društva. Sektorom rukovodi direktor sektora koji je neposredno odgovoran Izvršnom direktoru Društva, dok su njemu neposredno odgovorni rukovodioci službi.

Sektor za nabavku u okviru svog djelokruga rada vrši poslove na sprovođenju postupaka javnih nabavki i nabavki, čuvanje dokumentacije vezane za nabavku roba i usluga, kao i magacinskog poslovanja (zaprimanje, skladištenje i izdavanje materijala, rezervnih djelova, goriva i maziva i alata i sitnog inventara). U okviru sektora posluju četiri službe:

- Služba za javne nabavke,
- Služba nabavke i
- Magacin
- Opšta (zajednička) služba.

Sektorom rukovodi direktor sektora koji je neposredno odgovoran Izvršnom direktoru Društva, dok su njemu neposredno odgovorni rukovodioci službi.

Sektor za planiranje i razvoj obavlja poslove na praćenju prostornog i urbanističkog planiranja kako bi se moglo vršiti projektovanje vodovodnih i kanalizacionih objekata i infrastrukture, kao i izdavanje tehničkih uslova i saglasnosti na projektnu dokumentaciju trećih lica. Osim ovih osnovnih aktivnosti, sektor se bavi i planiranjem srednjoročnog i dugoročnog razvoja, izradi projekata prekogranične saradnje, praćenjem i unapređenjem sistema kvaliteta, kontrolom kvaliteta vode, kao i svim ostalim aktivnostima i poslovima koji su propisani Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Društva. U okviru Sektora posluje više službi:

- Služba za planiranje i projektovanje,
- Služba za detekciju gubitaka u vodovodnom sistemu,
- Služba za implementaciju i sprovođenje standarda kvaliteta.

Sektorom rukovodi direktor sektora koji je neposredno odgovoran Izvršnom direktoru Društva, dok su njemu neposredno odgovorni rukovodioci službi.

Sektor za održavanje i inženjering bavi se kontrolom i održavanjem vodovodne i kanalizacione mreže sa pratećim objektima, kao i njenom rekonstrukcijom, poboljšanjem i unapređenjem. Sektor obavlja i poslove na zamjeni neispravnih vodomjera, njihovoj opravci i servisu; zatim sve poslove i zadatke vezane za elektro i mašinsko održavanje pogona za proizvodnju, distribuciju i dezinfekciju pijaće vode; servisiranje hidroforskih stanica i crpnih vodnih i crpnih kanalizacionih postrojenja, kao i servisiranje vozila, mehanizacije i drugog. U sklopu ovog sektora posluje više odjeljenja, koja su grupisana u tri službe:

- Služba za vodovodnu i kanalizacionu mrežu
 - odjeljenje održavanja i izgradnju vodovodne mreže i izgradnju kanalizacione mreže
 - odjeljenje održavanja kanalizacione mreže
 - odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera
- Služba elektro-mašinskog održavanja

- ✓ odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera
- ✓ odjeljenje mehanički servis i logistika, koje se sastoji od dvije radne jedinice – r.j. vozni park i r.j. mehanička radionica
- ✓ odjeljenje održavanja vodovodnih postrojenja.

Sektorom rukovodi direktor sektora koji je neposredno odgovoran Izvršnom direktoru Društva, dok su njemu neposredno odgovorni rukovodioci službi.

Sektor prodaje bavi se poslovima fakturisanja usluga Društva, očitavanjem vodomjera, korekcijama stanja i potraživanja, naplatom potraživanja i poslovima komunikacije sa korisnicima. Sektor je sastavljen iz više odjeljenja, koja su grupisana u službe:

- Služba za očitavanje
 - ✓ odjeljenje inkasanata
- Služba obračuna i naplate
 - ✓ odjeljenje fakturista
 - ✓ odjeljenje za naplatu
 - ✓ odjeljenje reklamacija
 - ✓ odjeljenje za komunikaciju sa korisnicima.

Sektorom rukovodi direktor sektora koji je neposredno odgovoran Izvršnom direktoru Društva, dok su njemu neposredno odgovorni rukovodioci službi.

Služba za informacione tehnologije i neprihodovanu vodu bavi se poslovima na izradi i unapređivanju projekata informacionih tehnologija, evidentiranju gubitaka i mapiranju i obradu podataka u GIS-u.

Služba zaštite bavi se poslovima obezbjeđivanja lica i imovine Društva.

Kako bi se poslovanje Društva podiglo na veći nivo, već neko vrijeme se radilo na dobijanju i verifikovanju sertifikata pojedinih međunarodno priznatih standarda poslovanja. Društvo posjeduje sertifikate sledećih standarda Integrisanog Sistema Menadžmenta - IMS:

- ISO 9001:2015 – sistem upravljanja kvalitetom – je standard koji zahtjeva da sistem upravljanja kvalitetom poslovanja Društva bude u skladu sa međunarodno priznatim normama.
- ISO 14001:2015 – sistem menadžmenta životnom sredinom – je standard koji definiše zahtjeve za upravljanje zaštitom životne sredine.
- ISO 27001:2013 – sistem menadžmenta bezbjednosti informacija – koji se odnosi na zaštitu od mogućih piratskih upada putem interneta.
- HACCP sistem (nije standard) predstavlja sistem bezbjednosti hrane (vode) koji se zasniva na analizi i kontroli potencijalnih hemijskih, fizičkih i mikrobioloških opasnosti kojima može biti izložena voda za piće tokom proizvodnje, distribucije i korišćenja.

Osim standarda Društvo je izradilo i Plan integriteta, koji se svake godine nadograđuje, i predstavlja interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan skup mjera za sprječavanje i

otklanjanje mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičkog ponašanja unutar Društva. Svrha Plana integriteta je da svi zaposleni u Društvu na kontrolisan način prihvataju i sprovode punu odgovornost za svoj integritet, kako bi dodatno unaprijedili i ojačali mjere za efikasnije sprječavanje i suzbijanje korupcije i drugih nezakonitih i neetičkih pojava. Sprovođenjem Plana integriteta omogućava se nepristrasnost u radu, sprečava se umanjivanje ugleda zaposlenih, kao i umanjenje mogućnosti nastanka i razvoja korupcije, ali i drugih oblika nezakonitog ili neetičkog postupanja.

Uvodna razmatranja

Bazu za izradu Izveštaja o poslovanju privrednog društva predstavljaju sledeći izveštaji:

- ✓ Izveštaji o radu sektora
- ✓ Analize finansijskih iskaza
- ✓ Izveštaj menadžmenta i
- ✓ Pokazatelji poslovanja.

Izveštaji o radu sektora privrednog društva sačinjeni su na osnovu izveštaja koje su dostavili sektori Društva.

Analiza finansijskih iskaza predstavlja ispitivanje i ocjenu finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja privrednog društva u odnosu na prethodni period, izražena indeksom i u apsolutnom iznosu. Rezultati analize mogu poslužiti prilikom ocjenjivanja ugleda i uspešnosti menadžmenta i boniteta Društva.

Sve investicione, finansijske i poslovne aktivnosti jedne kompanije stvaraju vrijednosti za vlasnike i povjerioce, a svoju novčano iskazanu vrijednost i materijalizaciju imaju kroz osnovne finansijske izveštaje: bilans stanja, bilans uspjeha, izveštaj o tokovima gotovine, izveštaj o promjenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje, koji su i informaciona podloga za analizu poslovanja. Kako bi se ukazalo na određene aspekte finansijski izraženih aktivnosti privrednog društva pomenute izveštaje je neophodno posebno analizirati.

Zakonom o računovodstvu (Sl.list CG, br. 52/16) od 2017. godine stvorena je obaveza za srednja i velika pravna lica da sastavljaju Izveštaj menadžmenta, koji treba da sadrži kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture društva, analizu finansijskog položaja, brigu o zaštiti životne sredine, upravljanju rizicima i planirani budući razvoj. Ovaj izveštaj takođe predstavlja podlogu za Izveštaj o poslovanju.

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica (član 38 do 38c) propisano je da je poreski obveznik koji ima jednu ili više transakcija sa povezanim licima dužan da utvrdi oporezivu dobit na način koji je u skladu sa principom „van dohvata ruke“, dok je Uputstvom o bližen načinu utvrđivanja transfernih cijena transakcija propisan bliži način utvršivanja transfernih cijena transakcija i sadržaj dokumentacije kojom se utvrđuje ta cijena.

Izveštaj o poslovanju biće dostavljen Odboru direktora Društva na razmatranje, njegovo usvajanje, kao i prosleđivanje Skupštini Opštine na nadležno postupanje.

1. Izveštaj o radu Službe Izvršnog direktora

Služba Izvršnog direktora obezbjeđivala je koordinaciju između Izvršnog direktora i zaposlenih u Društvu kroz obavljanje redovnih i vanrednih aktivnosti – dostavljanje obavještenja o održavanju kolegijuma i sastavljanje zapisnika sa sjednica istih, prijem i slanje pošte, raspoređivanje i arhiviranje dokumentacije za potrebe Izvršnog direktora i ostalih članova menadžmenta, prevoz službenim vozilom za potrebe Društva i sve ostale radnje koje su predviđene opisom radnih mjesta zaposlenih u ovoj službi.

Što se tiče rada Odbora direktora u izvještaju ove službe navedeno je da je održano 11 sjednica Odbora direktora. Sve odluke Odbora direktora, kao i zaključci na sjednicama su bitni za poslovanje Društva, pa s tim u vezi ne mogu se izdvojiti one koje su manje ili više važne. U zakonski predviđenom roku usvojene su sve odluke, kao što su Odluka o usvajanju cijena regulisanih komunalnih djelatnosti za 2024. godinu, Odluka o usvajanju Izvještaja o poslovanju za 2022. godinu, Odluka o usvajanju godišnjeg programa rada i finansijskog poslovanja za 2024. godinu, Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki, Odluka o imenovanju Izvršnog direktora Društva i mnoge druge odluke neophodne za nesmetano funkcionisanje Društva.

1.1. Izveštaj o radu PR službe

Primarni zadatak PR službe je priprema, planiranje informacija, obavještavanje interne i eksterne javnosti o dešavanjima značajnim za javnost iz i u Društvu. S tim u vezi 2023. godinu obilježio je veliki broj javnih objava. Sve informacije koje se dobijaju unutar i van Društva, a važne su za funkcionisanje Društva, prikuplja, analizira i obrađuje PR služba. Prilikom obrada informacija i objave istih bitno je napomenuti da se ove aktivnosti osim radnim danima sprovode i u dane vikenda, kao i za vrijeme državnih i vjerskih praznika i slično.

Dokumentacija u vezi sa objavama informacija čuva se uglavnom u elektronskom obliku, pa s tim u vezi ista pokazuje da je tokom 2023. godine bilo:

- 87 - saopštenja, obavještenja, informacija, pojašnjenja i slično (lokalni radio emiteri, pisani mediji, web site Društva, facebook i instagram). Isti se odnose na objave kako planiranih tako i neplaniranih poslova i aktivnosti koje se sprovode u Društvu: kvarove, sanacije, najave, obavještenja... Isti imaju za cilj naznačavanje vremenskog intervala odnosno trajanja prekida u snabdjevanju vodom, ispravnosti vode za piće, opravkama na vodovodnoj i kanizacionoj infrastrukturi i slično. Osim toga putem medija plasiraju se i raznorodne, interesantne i/ili potrebne informacije, koje smo po zakonu dužni da dostavimo javnosti. Aktivnosti PR službe često se ne mogu planirati zbog frekventnosti poslova koji se obavljaju kroz aktivnosti sektora Društva.
- Realizovano je 10 radio uključenja i 7 izjava povodom aktuelnosti u Društvu, zatim 3 TV gostovanja na lokalnom TV mediju, kao i jedno gostovanje na državnoj TV, kada su se javnosti obratili ili PR menadžer ili Izvršni direktor.
- Jedan broj objava šalje se i putem e-maila.

- Poslovi iz domena službe, uvijek su dostupni javnostima putem našeg web-site, što predstavlja transparentan način plasiranja informacija korisnicima i svim zainteresovanim licima.
- Prije konačnog plasiranja u javnost svi podaci i javne objave bivaju potvrđeni od strane Izvršnog direktora.

Za blagovremeno i kvalitetno izvršenje svih radnih zadataka PR manager, odgovoran je Izvršnom direktoru.

1.2. Služba interne kontrole

Kako je ova služba tek u drugoj polovini 2022. godine formirana, procedure rada po kojima se obavljaju radni zadaci ove službe izrađeni su i usvojeni tokom 2023. godine.

Poslovi i radni zadaci ove službe zasnivaju se na: kontroli poslovanja svih sektora Društva, identifikovanju, analizi i praćenju rizika poslovanja i izradi Registra rizika, pripremi i praćenju sprovođenja plana za unapređenje upravljanja i kontrola, pripremi godišnjeg Izvještaj o upravljanju i kontrolama, izvještavanju Izvršnog direktora Društva o stanju i razvoju upravljanja i kontrola, davanju preporuka za unapređenje sistema upravljanja i kontrole, i slično.

Po nalogu Izvršnog direktora broj 01-4158/1 dato je mišljenje na problematiku koja je nastala nepostojanjem Ugovora o obaveznom osiguranju imovine i lica. Nakon obrade kompletne dokumentacije, zaključak Internih kontrolora je da se moraju precizno definisati sve poslovne aktivnosti kako bi se olakšalo izvršavanje radnih zadataka u svim sektorima Društva.

2. Služba zaštite

U službi unutrašnje zaštite zaposleno je ukupno trinaest zaposlenih i to: jedanaest radnika sa licencom za vršenje poslova zaštitara lica i imovine i dva zaposlena sa sertifikatom zaštitara lica i imovine.

Tokom 2023. godine, osim redovnih poslovnih aktivnosti, odrađeno je i sledeće:

- zamjenjena su napajanja za DVR za video nadzor;
- ugrađeni su senzori za protiv-provalni sistem;
- ugrađene su nove kamere;
- redovno su se održavali i provjeravali proti-požarni aparati;
- provjeravani su alarmni sistemi na objektima;
- izvršene su redovne provjere video nadzora na objektima Društva.

Osim pomenutog izvršene su i dvije provjere iz Ministarstva unutrašnjih poslova, odrađena je revizija elaborata strogo štićenih objekata i dobijeno je rješenje za Službu zaštite.

3. Izvještaj Službe za kontrolu kvaliteta vode

U izvještaju tehnologa, koji se odnosi na kontrolu kvaliteta vode za 2023. godinu, data je statistička obrada podataka sirove i hlorisane vode o osnovnim, periodičnim, mikrobiološkim i fizičko-hemijskim pregledima iste, kao i uporedna analiza mikrobioloških i fizičko-hemijskih pregleda vode u proteklih pet godina.

Osnovni i periodični pregledi vode rađeni su u laboratorijama Instituta za javno zdravlje Crne Gore.

Broj uzoraka	Broj uzoraka hlorisane vode	Broj uzoraka sirove vode	Broj hemijski neispravnih hlorisanih uzoraka vode	Broj mikrobiol. neispravnih hlorisanih uzoraka vode	Broj hemijski neispravnih uzoraka sirove vode	Broj mikrobiol. neispravnih uzoraka sirove vode
772	618	154	4	4	1	70

Tabela 1.: statistika osnovnih pregleda vode u 2023.god.

Mjesta uzorkovanja osnovnih pregleda hlorisane vode su: market „Voli“ kod hotela „Avala“, hotel „Grbalj“, zgrada Tehničkog sektora Društva, hotel „Adrović“ Sveti Stefan, C.S. „Reževići“, market „Voli“ u Petrovcu, benzinska pumpa u Buljarici i naselje Čučuci; dok su mjesta uzorkovanja sirove vode C.S. „Reževići“ i „Piratac“ u naselju Markovići.

Ukupan broj uzoraka uzetih za mikrobiološki pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na MB parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na MB parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode	Indikator rizika
386	77	309	7	305	1,9%	mali

Tabela 2.: Statistika rađenih mikro-bioloških pregleda u 2023. godini

Ukupan broj uzoraka uzetih za FH pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na FH parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na FH parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode
386	77	309	76	305	1,29%

Tabela 3.: Statistika fizičko-hemijskih pregleda vode u 2023. godini

U hlorisanoj vodi blago povećana mutnoća nađena je u sedam uzoraka i svi uzorci su odgovarali Pravilniku u pogledu mikrobioloških parametara, pa samim tim zamućenje nije moglo imati uticaja na zdravlje ljudi. Kod četiri uzorka sirove vode u Reževićima nađena je blago povećana mutnoća.

Ukupan broj uzoraka sirove vode	Broj neispravnih uzoraka sirovih voda pregledanih na MB parametre	Procenat neispravnih uzoraka	Indikator rizika
77	70	90,9%	ogroman

Tabela 4.: Statistika pregledanih uzoraka sirove vode

Sirova voda se isporučuje potrošačima samo na teritoriji sela Markovići i potrošači su upoznati da voda nije za piće.

Godina	Ukupan broj uzoraka uzetih za mikrobiološki pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na MB parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na MB parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode	Indikator rizika
2023.	386	77	309	7	305	1,29	Neznatan
2022.	393	78	315	32	307	2,53	Mali
2021.	363	59	304	18	59	0,00	Nema
2020.	366	61	305	14	301	1,31	Neznatan
2019.	370	65	305	2	296	2,96	Mali

Tabela 5.: uporedni podaci za mikrobiološke preglede vode u prethodnih pet godina

Godina	Ukupan broj uzoraka uzetih za FH pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na FH parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na FH parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode	Indikator rizika
2023.	386	77	309	70	305	1,29	Prihvatljiv
2022.	393	78	315	35	308	2,22	Prihvatljiv
2021.	363	59	304	57	296	2,60	Prihvatljiv
2020.	366	61	305	60	298	2,29	Prihvatljiv
2019.	370	65	305	65	296	2,95	Prihvatljiv

Tabela 6.: uporedni podaci za fizičko-hemijske preglede vode u prethodnih pet godina

Iz svega prethodnog može se vidjeti da sa kvalitetom vode za piće nema problema osim u periodima obilnih kiša nakon velikih suša. Obzirom da se kontrola kvaliteta vode za piće vrši konstantno i da su kontrole sanitarne inspekcije prisutne više puta godišnje, u slučaju pojave nekog problema daće se predlog mjera za saniranje istog. Takođe blagi porast mutnoće nakon nekog kvara, iako nema uticaja na zdravlje ljudi, upućuje da se postepeno moraju osposobljavati muljni ispusti i ispirati cjevovodi nakon popravke kvara.

Tokom godine na cijeloj teritoriji naše opštine u periodu od 10.03.2023. do 13.03.2023. godine bio je prekid u snabdijevanju ispravnom vodom za piće zbog povećane mutnoće uzrokovane obilnim padavinama. Potrošači su bili obavješteni putem lokalnih i državnih medija.

Interno je pregledano više od 15.000 uzoraka i obavljen je jedan preventivni servis hlorne opreme na hlornim stanicama. Nadzorna provjera od strane eksternog provjeravača HACCP sertifikata obavljena je u 2022. godine, kada je isti i produžen. Obavljena su dva preventivna servisa opreme na hlornim stanicama u aprilu i oktobru 2023. godine.

Kako bi se još više poboljšao kvalitet vode kojom se snabdijevaju potrošači, tehnolog Društva predlaže sledeće aktivnosti za 2024. godinu:

1. Sanitarno zaštititi sva izvorišta
2. Neophodno dezinfikovati vodu na izvorištima Loznica i Piratac
3. Nabaviti i ugraditi mjerač protoka na rezervoaru Praskvica
4. Nabaviti i ugraditi online turbidimetar na izvorištu Reževića rijeka ili nabaviti jedan ručni
5. Neophodno nakon svakog otklanjanja kvara ispirati cjevovod prije ponovnog puštanja vode potrošačima i u tu svrhu je potrebno osposobiti muljne ispuste koji nisu u funkciji.
6. Neophodno čišćenje i hiperhlorinacija svih rezervoara na teritoriji opštine dva puta godišnje posle sušnog i posle kišnog perioda. To bi trebalo da postane praksa svake godine.
7. Potrebno uraditi izolaciju na usisnoj cijevi u Reževićima
8. Potrebno premazati cijevi na crpnim stanicama i rezervoarima zaštitom od korozije
9. Potrebno ukopati cijevi koje su iznad zemlje
10. Izgraditi magacin za hlor
11. Potrebno da bar jedno vozilo i jedan vozač posjeduje ADR sertifikate
12. Nabaviti kontejner za evakuaciju neispravnih boca za hlor
13. Izraditi plan zaštite voda i formirati tim za sprovođenje ove aktivnosti
14. Po preporuci sertifikacionog tijela za HACCP sistem omogućiti kontroli kvaliteta vode pristup SCADA sistemu i isti unaprijediti u granicama koje nam dozvoljavaju finansije.
15. Formirati laboratoriju za ispitivanje vode za piće
16. Nabaviti laboratorijski turbidimetar.

4. Služba za informacionu tehnologiju

Služba za informacione tehnologije bavi se poslovima na izradi i unapređivanju projekata informacionih tehnologija, pa s tim u vezi ima za zadatak praćenje trenutnog stanja informacionih tehnologija, unapređenje i poboljšanje tehnoloških sistema, održavanje i administriranje računarske mreže i slično.

Tokom 2023. godine odrađeno je sledeće:

1. Informacioni sistem – InfoStream je unaprijeđen s ciljem optimizacije poslovnih procesa, povećanja automatizacije i jačanja sigurnosti podataka. Implementirane su nove tehnologije i alati radi poboljšanja funkcionalnosti i performansi sistema.

2. Izveden je temeljit proces selekcije i nabavke savremenije računarske opreme, čime je osigurano održavanje konkurentnosti i inovativnosti u radu.

3. Unaprijeđena je android aplikacija poboljšavajući tako funkcionalnosti i korisničko iskustvo; razvijena je web aplikacija za analizu, praćenje i kontrolu, čime su omogućeni brži i precizniji uvidi u podatke; novi sistemi su integrirani sa postojećim informacionim sistemom, čime je osigurana veća efikasnost.

4. Uspostavljen je i održavan Informacioni Sigurnosni Menadžment Sistem (ISMS) u skladu sa međunarodnim standardom ISO/IEC 27001, čime je demonstrirana posvećenost zaštiti informacija.

5. Sprovedena je migracija na optičku mrežu, osiguravajući bržu i stabilniju internet vezu; mrežni sistem je prilagođen novoj tehnologiji, uključujući implementaciju VPN tunelovanja.

6. Razvijena je i implementirana u postojeći informacioni sistem nova aplikacija koja automatizuje proces slanja računa klijentima, poboljšavajući brzinu, tačnost i efikasnost distribucije.

7. Na web hostingu je implementiran SiteLock Security PRO, pružajući vrhunsku zaštitu od online prijetnji i jačajući sigurnost korisnika.

Osim pomenutog svakodnevno je rađeno na održavanju i podešavanju računarske opreme unutar društva, opravka iste, pravljenje projekata dorade informacionih sistema, kao i kontinuirani rad na optimizaciji različitih softverskih sistema (web portal, centralni informacioni sistem, sistem za očitavanje podataka, naplatu usluga, VPN mreže i slično).

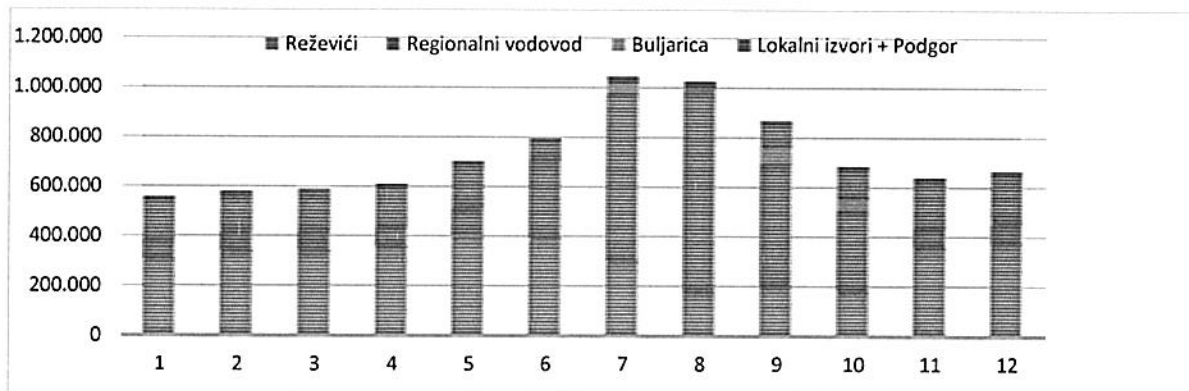
5. Izveštaj o zahvaćenoj/nabavljenoj i fakturiranoj količini vode

Analizom izvještaja Sektora za održavanje i inženjering o nabavljenoj i zahvaćenoj vodi i izvještaja Sektora prodaje o fakturiranim količinama vode dolazi se do podataka o gubicima u vodovodnom sistemu Društva.

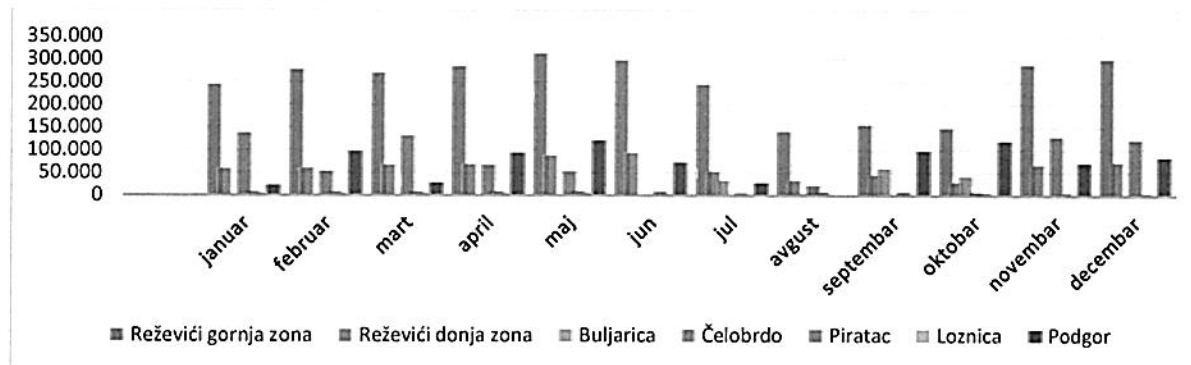
mjesec	SOPSTVENI IZVORI			REGIONALNI VODOVOD			UKUPNO			INDEX	
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2023/ 2021	2023/ 2022
januar	401.498	471.811	476.318	192.779	90.258	81.607	594.277	562.069	557.925	94	99
februar	333.527	421.888	501.214	146.363	75.703	78.117	479.890	497.591	579.331	121	116
mart	412.254	462.098	510.129	78.674	84.668	77.828	490.928	546.766	587.957	120	108
april	411.347	464.221	528.598	95.550	105.830	81.301	506.897	570.051	609.899	120	107
maj	487.657	531.618	589.820	131.082	135.357	114.042	618.739	666.975	703.862	114	106
jun	426.868	507.613	477.001	321.507	283.911	318.485	748.375	791.524	795.486	106	101
jul	302.062	295.129	364.946	703.163	693.069	682.120	1.005.225	988.198	1.047.066	104	106
avgust	203.719	362.232	210.093	829.371	682.771	815.367	1.033.090	1.045.003	1.025.460	99	98
septembar	226.042	279.563	371.663	474.083	492.900	497.395	700.125	772.463	869.058	124	113
oktobar	402.965	538.600	353.108	160.692	127.066	333.396	563.657	665.666	686.504	122	103
novembar	454.609	519.359	561.905	77.617	99.606	79.098	532.226	618.965	641.003	120	104
decembar	472.746	504.410	585.339	84.634	82.251	80.987	557.380	586.661	666.326	120	114
UKUPNO:	4.535.294	5.358.542	5.530.134	3.295.515	2.953.390	3.239.743	7.830.809	8.311.932	8.769.877	112	106

Tabela 7.: zahvaćena/nabavljena voda u 2023.g. sa uporednim podacima iz prethodnih godina

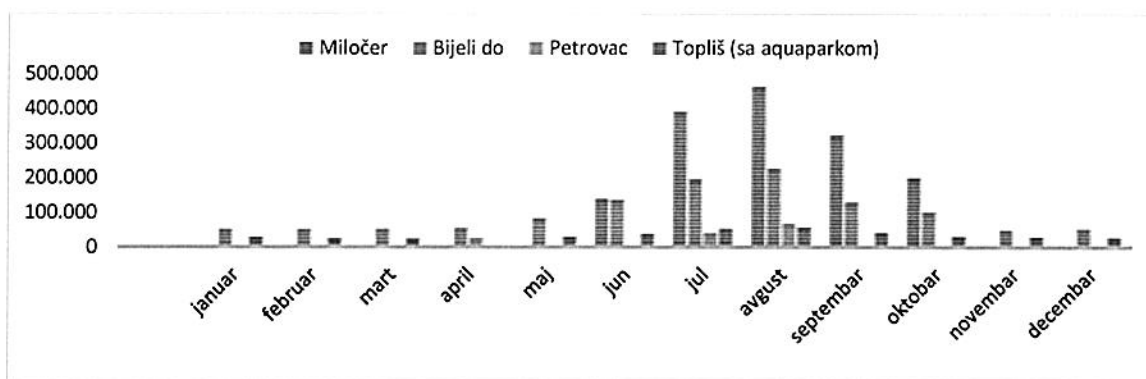
Tokom 2023. godine preuzeto je za oko 10% više vode iz Regionalnog vodovoda u odnosu na 2022. godinu, dok je iscrpljena količina iz naših vodoizvorišta veća za u prosjeku oko 3% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafik 1.: količina zahvaćene i nabavljene vode po izvorištima

Grafik 2.: zahvaćena količina vode iz sopstvenih izvora

Grafik 3.: nabavljena voda od Regionalnog vodovoda, po odvojcima

Iz prethodnih grafika se može vidjeti da se najveća količina vode od Regionalnog vodovoda nabavlja tokom ljetnje sezone, kako ne bi došlo do prekida u vodosnabdijevanju na teritoriji cijele opštine. Tokom ljetnjih mjeseci nabavljeno je oko 70% od ukupne godišnje količine vode koja se nabavlja od Regionalnog vodovoda.

2023				index	
r.b.	Tip potrošača	obračunata voda m ³	obračunata kanalizacija m ³	voda	kanalizacija
1	fizička lica (vodomjeri)	2.444.288	2.170.469	102	104
2	fizička lica (paušal)	7.260	7.140	98	97
3	pravna lica (vodomjeri)	1.638.927	1.424.813	135	140
UKUPNO:		4.090.475	3.602.422	113	116
2022					
r.b.	Tip potrošača	obračunata voda m ³	obračunata kanalizacija m ³		
1	fizička lica (vodomjeri)	2.386.725	2.079.386		
2	fizička lica (paušal)	7.445	7.325		
3	pravna lica (vodomjeri)	1.215.995	1.016.499		
UKUPNO:		3.610.165	3.103.210		
2023					
r.b.	Tip potrošača	voda	kanalizacija		
1	fiksni dio (fizička i pravna lica)	399.851	373.984		

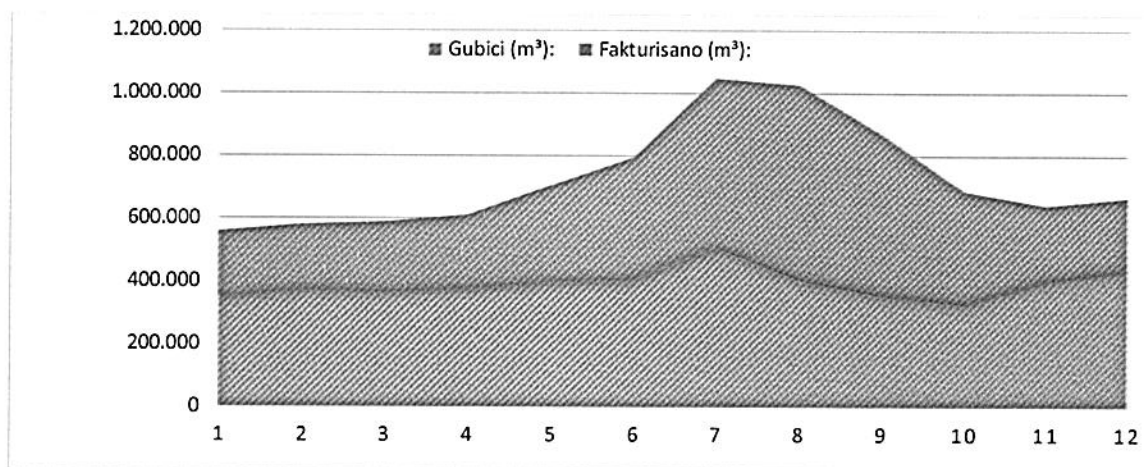
Tabela 8.: fakturisana količina vode, kanalizacije i fiksnog dijela

U ukupnom iznosu količina fakturisane vode i kanalizacije u odnosu na prethodni obračunski period je veća za oko 14,5%. Sagledavajući po kategorijama potrošača može se vidjeti da je količina fakturisane vode, odnosno kanalizacije, za domaćinstva (fizička lica) veća za u prosjeku 3%; dok je kod kategorije domaćinstva „paušal“ količina fakturisane vode, odnosno kanalizacije umanjena za 2,5% iz razloga što su pojedini potrošači iz ove kategorije ugradili mjerni instrument (vodomjer). Količina fakturisane vode, odnosno kanalizacije za privredu (pravna lica) uvećana je za u prosjeku 37,5% u odnosu na prethodnu godinu, iz razloga što je u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima dio potrošača fizičkih lica prešao u kategoriju

pravnih lica. Kako su Zakonom o komunalnim djelatnostima prepoznate kategorije potrošača pravna i fizička lica, bez obzira da li posjeduju stambenu ili poslovnu nekretninu, to je bilo potrebno odraditi ovaj prenos iz kategorije fizičkih lica u kategoriju pravnih lica. Očitnost potrošnje najviše zavisi od potrošnje vode na terenu, prijema novih potrošača, ali i od kvaliteta očitavanja i ažurnosti sektora zaduženog za očitavanje iste.

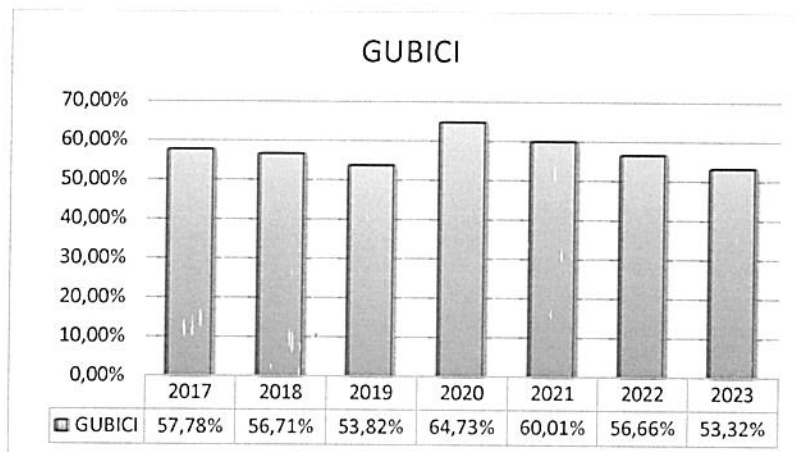
Izvor vode:	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar	Ukupno:
Regionalni vodovod	81.607	78.117	77.828	81.301	114.042	318.485	682.120	815.367	497.395	333.396	79.098	80.987	3.239.743
Reževići	303.397	338.005	337.554	352.625	400.678	391.404	298.281	174.828	201.998	177.679	355.524	374.025	3.705.998
Buljarica	0	0	0	0	0	0	33.386	4.319	60.099	42.112	0	0	139.916
Lokalni izvori + Podgor	172.921	163.209	172.575	175.973	189.142	85.597	33.279	30.946	109.566	133.317	206.381	211.314	1.684.220
Sve ukupno (m ³):	557.925	579.331	587.957	609.899	703.862	795.486	1.047.066	1.025.460	869.058	686.504	641.003	666.326	8.769.877
Fakturisano (m ³):	213.476	209.499	225.615	238.348	307.608	393.134	540.170	621.991	515.185	358.509	239.245	231.312	4.094.092
Gubici (m ³):	344.449	369.832	362.342	371.551	396.254	402.352	506.896	403.469	353.873	327.995	401.758	435.014	4.675.785
Gubici (%):	61,74	63,84	61,63	60,92	56,30	50,58	48,41	39,35	40,72	47,78	62,68	65,29	53,32
nabavljena i iscrpljena voda (l/s):	208	239	220	235	263	307	391	383	335	256	247	249	278
Fakturisano (l/s):	80	87	84	92	115	152	202	232	199	134	92	86	130
Gubici (l/s):	129	153	135	143	148	155	189	151	137	122	155	162	148

Tabela 9.: količina iscrpljene/nabavljene i fakturisane količine vode sa gubicima

Grafik 4.: količina iscrpljene/nabavljene i fakturisane količine vode sa gubicima

U 2023. godine zahvaćeno je i nabavljeno ukupno 8.769.877 m³, od toga je fakturisano 4.094.092 m³. Stavljajući u odnos nabavljenu količinu vode sa fakturisanom dolazi se do procentualnog iznosa ukupnih gubitaka koji za 2023. godinu iznose 53,32%, čime se nastavlja trend opadanja gubitaka.

Grafik 5.: Gubici tokom poslednjih šest godina

Može se uočiti da su gubici mnogo manji tokom ljetnjih mjeseci kada je veća potrošnja vode, dok su u zimskom periodu veoma visoki (grafik 4.). Osnovni razlozi gubitaka su dotrajalost mreže pa uvijek postoji visok rizik od pucanja cijevi, izgradnja velikog broja stambeno-poslovnih objekata koji još uvijek nisu primljeni kao potrošači, pucanje cijevi nakon centralnog vodomjera koje se ne može odmah utvrditi, zatim bespravni priključci na mreži nakon isključenja potrošača zbog neplaćanja duga (sankcionisanje kaznama), i slično.

Kvarovi u vodovodnim sistemima mogu biti prouzrokovani ljudskim djelovanjem (instalacije izrađene od materijala lošijeg kvaliteta, nepropisno postavljene instalacije, visok pritisak u sistemu i slično) ili prirodnim katastrofama (slijeganje tla, klizišta, korozija, nemirno more i slično). S obzirom da kvarovi mogu biti vidljivi i nevidljivi, jasno je da detekcija kvara zavisi od dobre opreme i kvaliteta rada zaposlenih koji upravljaju istom. Praćenjem pritiska u mreži može se procijeniti na kom dijelu mreže je došlo do kvara – nagli pad pritiska u nekoj zoni je direktni pokazatelj povećanog protoka, te je to glavni alarm za kvar na tom dijelu mreže. Jedan od načina za smanjenje gubitaka na mreži je i zoniranje mreže – određivanje pojedinih zona na mreži u cilju lakšeg praćenja protoka. WEB-aplikacija za očitavanje mjerača protoka omogućava makrolociranje kvara i samim tim daje alarm da se u nekoj od zona pojavljuju gubici na mreži. Adekvatnim radom na detekciji kvarova, ponovnim aktiviranjem WEB-aplikacije za očitavanje mjerača protoka i redovnim unosom podataka u GIS i SCADA sisteme, utiče se na smanjenje kvarova, bržoj sanaciji mreže, boljim upoznavanjem mreže, što će svakako uticati na efikasnost smanjenja gubitaka.

6. Izveštaj o radu Sektora prodaje

U Sektoru prodaje obavljaju se poslovi fakturisanja usluga Društva, očitavanje vodomjera, korekcije stanja i potraživanja, naplata i prinudna naplata potraživanja. Sektor je sastavljen iz više odjeljenja, koja su grupisana u službe:

- Služba za očitavanje
 - ✓ odjeljenje inkasanata
- Služba obračuna i naplate
 - ✓ odjeljenje fakturista
 - ✓ odjeljenje za naplatu
 - ✓ odjeljenje reklamacija
 - ✓ odjeljenje za komunikaciju sa korisnicima.

6.1. Služba za očitavanje – odjeljenje inkasanata

Najmanje jednom mjesečno odjeljenje inkasanata vrši očitavanje vodomjera po utvrđenom planu očitavanja. Tokom 2023. godine registrovana je sledeća potrošnja vode:

	FIZIČKA LICA (potrošnja + paušal)			PRAVNA LICA			UKUPNO		
	m3/2022	m3/2023	%	m3/2022	m3/2023	%	m3/2022	m3/2023	%
januar	105.562	142.624	135	33.278	70.839	213	138.840	213.463	154
februar	136.501	129.350	95	33.482	80.149	239	169.983	209.499	123
mart	129.662	158.566	122	57.265	67.049	117	186.927	225.615	121
april	141.799	153.113	108	69.276	84.651	122	211.075	237.764	113
maj	184.641	175.861	95	124.680	131.747	106	309.321	307.608	99
jun	229.141	228.395	100	131.801	164.205	125	360.942	392.600	109
jul	325.982	300.277	92	203.371	239.893	118	529.353	540.170	102
avgust	389.323	356.017	91	212.706	264.498	124	602.029	620.515	103
septembar	243.698	309.639	127	147.534	204.806	139	391.232	514.445	131
oktobar	175.996	197.253	112	97.469	160.986	165	273.465	358.239	131
novembar	183.591	148.720	81	61.642	90.525	147	245.233	239.245	98
decembar	148.274	151.733	102	43.491	79.579	183	191.765	231.312	121
UKUPNO	2.394.170	2.451.548	102	1.215.995	1.638.927	135	3.610.165	4.090.475	113

Tabela 10.: očitana i fakturisana količina voda u m³

Količina očitane i fakturisane vode kod fizičkih lica uvećana je za 2%, a kod pravnih lica za 35%. U odnosu na 2022. godinu zabilježen je ukupan rast registrovane potrošnje od oko 13%.

Naše Društvo registruje količinu otpadnih voda koje su prikupljene u kanalizacionu infrastrukturu. Potrošači koji se nalaze na teritorije tzv. „školjke Budve“ i „školjke Bečića“ priključeni su i na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Troškovi prečišćavanja otpadnih voda padaju na teret Opštine Budva, dok se prikupljanje i odvođene otpadnih voda fakturiše potrošačima.

Što se tiče prikupljanja i odvođenja otpadnih voda kod potrošača koji su priključeni na kanalizacionu infrastrukturu Društva, treba napomenuti da se količina iste obračunava na osnovu potrošnje vode koja je registrovana putem mjernog instrumenta, pa je tako tokom 2023. godine registrovana količina prikupljenih otpadnih voda sledeća:

	FIZIČKA LICA			PРАВNA LICA			UKUPNO		
	m3/2022	m3/2023	%	m3/2022	m3/2023	%	m3/2022	m3/2023	%
januar	97.948	132.748	136	30.894	65.346	212	128.842	198.094	154
februar	127.108	120.342	95	31.266	68.263	218	158.374	188.605	119
mart	117.014	147.277	126	45.071	60.030	133	162.085	207.307	128
april	127.147	138.133	109	64.420	78.425	122	191.567	216.558	113
maj	163.968	156.868	96	98.557	121.944	124	262.525	278.812	106
jun	194.111	203.872	105	109.974	143.059	130	304.085	346.931	114
jul	275.548	261.299	95	166.956	202.449	121	442.504	463.748	105
avgust	325.315	301.853	93	174.778	224.939	129	500.093	526.792	105
septembar	202.694	262.572	130	127.625	179.670	141	330.319	442.242	134
oktobar	153.606	175.415	114	73.225	137.165	187	226.831	312.580	138
novembar	165.604	137.596	83	53.661	74.834	139	219.265	212.430	97
decembar	136.648	139.634	102	40.072	68.689	171	176.720	208.323	118
UKUPNO	2.086.711	2.177.609	104	1.016.499	1.424.813	140	3.103.210	3.602.422	116

Tabela 11.: količina prikupljenih otpadnih voda u m³

Ukupna količina prikupljenih otpadnih voda je za oko 16% veća nego u prethodnom obračunskom periodu – kod fizičkih lica uvećanje je oko 4%, dok je kod pravnih oko 40%.

Prosječan broj korisnika u 2023. godini kod kojih je obračunat fiksni dio cijene usluge javnog vodosnabdijevanja je 33.321, dok prosječan broj korisnika kod kojih je obračunat fiksni dio cijene za prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iznosi 31.165.

Količina otpadnih voda na koju je obračunata naknada za zaštitu voda od zagađivanja za 2023. godinu iznosi 3.602.422 m³.

6.2. Služba obračuna i naplate – odjeljenje fakturista

Osnovni zadaci službe obračuna i naplate su kontrola tačnosti očitavanja stanja vodomjera na terenu, blagovremeno fakturisanje istih, pravljenje faktura po nalogima ostalih sektora, kao i naplata ispostavljenih faktura.

U svom izvještaju o radu Sektor prodaje dostavio je podatke o fakturiranoj vodi za sve kategorije potrošača. Obračunom registrovane potrošnje došlo se do sledećih podataka:

	FIZIČKA LICA (potrošnja + paušal)			PРАВNA LICA			UKUPNO		
	€/2022	€/2023	%	€/2022	€/2023	%	€/2022	€/2023	%
januar	133.172,83	166.074,13	125	79.420,81	131.757,16	166	212.593,64	297.831,29	140
februar	172.162,87	150.240,23	87	79.936,47	149.131,83	187	252.099,34	299.372,07	119
mart	163.506,42	184.810,75	113	136.778,71	124.704,82	91	300.285,13	309.515,57	103
april	178.973,40	178.346,34	100	165.464,58	157.488,02	95	344.437,98	335.834,36	98
maj	232.851,48	205.237,92	88	297.800,39	245.167,03	82	530.651,87	450.404,95	85
jun	288.975,64	265.866,62	92	314.846,30	305.490,92	97	603.821,94	571.357,54	95
jul	411.026,02	349.684,10	85	485.995,75	446.367,99	92	897.021,77	796.052,09	89
avgust	491.583,25	414.817,95	84	508.247,11	492.070,02	97	999.830,36	906.887,97	91
septembar	307.542,98	360.972,15	117	352.082,48	381.106,60	108	659.625,46	742.078,75	113
oktobar	222.098,29	229.891,46	104	232.796,31	299.531,26	129	454.894,60	529.422,72	116
novembar	200.923,02	173.271,14	86	112.793,52	168.369,58	149	313.716,54	341.640,71	109
decembar	162.436,45	176.413,93	109	79.513,20	148.021,30	186	241.949,65	324.435,24	134
UKUPNO	2.965.252,65	2.855.626,71	96	2.845.675,63	3.049.206,53	107	5.810.928,28	5.904.833,24	102

Tabela 12.: fakturirana potrošnja vode u € bez PDV-a

Iako je analiza očitivosti u m³ pokazala veću potrošnju vode, analiza novčanog iznosa količine očitivosti upućuje na to da je fakturisanje u ukupnom iznosu uvećano za 2% u odnosu na prethodni obračunski period, i to za fizička lica je taj iznos manji za 4%, dok je za pravna lica veći za 7%. Razlog zbog koje količina potrošnje i novčani iznos nisu u korespondenciji je taj što je cijena usluge javnog vodosnabdijevanja manja nego u prethodnom obračunskom periodu.

	FIZIČKA LICA			PRAVNA LICA			UKUPNO		
	€/2022	€/2023	%	€/2022	€/2023	%	€/2022	€/2023	%
januar	18.209,62	31.823,60	175	10.913,51	25.138,26	230	29.123,13	56.961,86	196
februar	23.630,46	28.867,93	122	11.046,28	26.260,56	238	34.676,74	55.128,49	159
mart	21.753,99	35.403,41	163	15.923,58	23.093,26	145	37.677,57	58.496,67	155
april	23.637,72	33.205,19	140	22.759,25	30.169,85	133	46.396,97	63.375,03	137
maj	30.482,74	37.709,08	124	34.820,19	46.911,54	135	65.302,93	84.620,62	130
jun	36.086,32	49.008,85	136	38.853,81	55.034,80	142	74.940,13	104.043,65	139
jul	51.225,47	62.814,30	123	58.985,55	77.882,13	132	110.211,02	140.696,43	128
avgust	60.477,14	72.565,36	120	61.749,06	86.534,03	140	122.226,20	159.099,39	130
septembar	37.681,91	63.122,24	168	45.089,92	69.119,05	153	82.771,83	132.241,29	160
oktobar	28.556,44	42.169,59	148	25.870,39	52.767,38	204	54.426,83	94.936,96	174
novembar	33.886,26	33.077,87	98	18.401,83	28.788,64	156	52.288,09	61.866,51	118
decembar	27.968,69	33.567,80	120	13.740,79	26.424,66	192	41.709,48	59.992,46	144
UKUPNO	393.596,76	523.335,20	133	358.154,16	548.124,15	153	751.750,92	1.071.459,35	143

Tabela 13.: fakturirana količina prihvaćenih otpadnih voda u € bez PDV-a

Analiza novčanog iznosa količina prihvaćenih otpadnih voda u ukupnom iznosu pokazala je da je fakturisanje uvećano za oko 43% u odnosu na prethodni obračunski period. Razlog tome je veća cijena usluge prihvatanja i odvođenja otpadnih voda u 2023. godini, kao i promjena kategorije potrošača iz kategorije „fizičkih lica“ u kategoriju „pravnih lica“ u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima.

Ukupan prihod (bez PDV-a) obračunat po osnovu fiksnog dijela cijene usluge javnog vodosnabdijevanja za sve tipove potrošača je 182.528,57€, dok ukupan prihod (bez PDV-a) obračunat po osnovu fiksnog dijela cijene za prihvatanje i odvođenje otpadnih voda za sve tipove potrošača iznosi 111.269,14€.

Ukupan prihod (bez PDV-a) od naknade za zaštitu voda od zagađivanja, za sve tipove potrošača iznosi 68.058,07€.

Tokom 2023. godine odrađeno je 1.853 promjena vlasništva, odnosno promjena imena ili naziva korisnika.

Napomena: Razlika između izvještaja sektora prodaje i prihoda od prodaje vode iz bilansa uspjeha je u korekcijama, jer programski nije omogućeno da izvještaji službe prodaje obuhvataju i korekcije. Služba plana i analize upoređuje izvještaje i bruto bilans i na taj način dolazi do podataka.

6.3. Služba obračuna i naplate - odjeljenje za naplatu

Naplata potraživanja podrazumjeva naplatu potraživanja po osnovu utroška vode, prihvatanja i odvođenja otpadnih voda, fiksnog dijela cijene, kamate, PDV-a i faktura napravljenih na osnovu naloga za fakturisanje, po raznom osnovu. Osim toga naplata

potraživanja se ne odnosi samo na tekuću godinu (2023.), već i na naplatu potraživanja iz prethodnih obračunskih perioda. U 2023. godini napravljena su 172 protokola o izmirenju duga na rate, kojim je obuhvaćen iznos od 303.946,01€. Zbog nepoštovanja dinamike otplate duga raskinuta su 24 ugovora, dok je do kraja 2023. godine 19 potrošača izmirilo svoja zaostala dugovanja na ovaj način. Preostali ugovori su i dalje aktivni, pa se dio naplate duga po osnovu istih očekuje tokom 2024. godine.

KUPCI	2021	2022	2023	index 2023/ 2021	index 2023/ 2022
fizička lica	3.320.260,19	4.050.799,86	3.908.633,59	118	96
pravna lica	3.081.223,81	3.360.126,41	3.742.148,51	121	111
tehničke fakture	230.050,57	742.029,67	264.140,06	115	36
UKUPNO:	6.631.534,57	8.152.955,94	7.914.922,16	119	97

Tabela 14.: Naplata potraživanja

Iz prethodne tabele može se vidjeti da su potraživanja u ukupnom iznosu za 3% manje naplaćena nego u 2022. godini, a 18% više nego u 2021. godini. Naplata potraživanja od fizičkih lica u odnosu na 2022. godinu umanjena je za 4%, dok je naplata od pravnih lica uvećana za oko 11%. Naplata tehničkih faktura je umanjena u odnosu na 2022. godinu za oko tri puta, iz razloga što je tokom 2022. godine bila uplata od strane Osnivača koja se odnosila na nadoknadu zbog primjene privremene cijene tokom pet mjeseci 2021. godine.

Najveći problem predstavljaju nenaplaćena potraživanja iz ranijeg perioda, kojih je najviše od SO Budva i pravnih lica čiji je osnivač lokalna samouprava. Na dan 31.12.2023. godine dugovanja SO Budva i njenih korisnika budžeta prema Društvu ukupno iznose 1.863.251,88€, od čega SO Budva duguje iznos od 916.773,56€, dok dugovanja korisnika budžeta SO Budva iznose 946.478,32€. Osim ovih dugovanja, SO Budva ima dugovanja i za stanove koji su u vlasništvu SO Budva ili u vlasništvu njenih korisnika budžeta, a ista na dan 31.12.2023. godine iznose 6.384,59€. Tokom 2023. godine SO Budva je djelimično izmirila dugovanja iz prethodnih obračunskih perioda, uz plaćanje pojedinih redovnih računa. Pojedini korisnici budžeta SO Budva potpisali su Ugovor o priznavanju duga i redovno izmiruju obaveze po osnovu istog uz izmirivanje mjesečnih računa. Potraživanja koja se odnose na MZ Petrovac regulisana su na način da se sa istom kao zakupodavcem zaključio Ugovor o zakupu poslovnog prostora, pa se u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima plaćanja vrše putem kompenzacije. Postoje izvršenja koja su predana Javnom izvršitelju: Budva Holding (po osnovu pozajmice) IV-3345/2014 na iznos od 20.000,00€ i Spomen dom Reževići IV-2855/2014 na iznos od 6.377,12€. Po pomenutim izvršenjima naplata još uvijek nije započeta. Evidentno je da bi naplata ovih potraživanja znatno umanjila ukupna potraživanja iz prethodnih godina i omogućila Društvu efikasniju naplatu.

6.4. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za reklamacije

Knjižna zaduženja ili odobrenja (finansijske korekcije), kao i količinske korekcije prave se po raznom osnovu: reklamacije potrošača, izvještaja Pravnog sektora i sudskih presuda i rješenja, izvještaja sa terena od strane inkasanta, tehničke službe, službe monitoringa i drugih

službi, zatim usled stečaja privrednih društava, duplih obračuna, pogrešnih uplata, odluke Odbora direktora Društva i slično.

Tokom 2022. godine odjeljenje za reklamacije dobilo je 1.303 zahtjeva za reklamaciju, od kojih 99 još uvijek nije riješeno, dok su ostali riješeni u skladu sa propisima Društva i Zakonima države. Prema izvještaju odjeljenja za reklamacije od ukupnog broja korekcija zbog prečitanog stanja na mjerilu urađena je 156 količinskih korekcija za fizička lica, kao i 26 količinskih korekcija za pravna lica. Korekcije koje se odnose na korekcije stanja na vodomjeru i korekcije potraživanja od strane svih tipova potrošača, vršene su nakon procjene od strane službi koje su zadužene za provjeru tačnosti podataka koji je potrošač naveo u Zahtjevu za reklamaciju. Zahtjevi koji su bili neosnovani odbijeni su uz propratno objašnjenje potrošaču.

6.5. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za komunikaciju sa korisnicima

Službenici odjeljenja za komunikaciju sa korisnicima tokom godine kontaktirali su 5.500 korisnika, kako fizičkih tako i pravnih lica, radi opomene zbog neredovnog izmirivanja obaveza prema Društvu. Osim toga, ovo odjeljenje prati uplate za oko 200 korisnika sa kojima, iz raznih razloga, nije moguće sklopiti ugovor o izmirenju duga na rate, već je s istima napravljen usmeni dogovor o izmirenju obaveza ka Društvu. Takođe je odgovoreno na oko 1.000 zahtjeva koje su korisnici uputili elektronskim putem.

7. Izvještaj o radu Sektora za održavanje i inženjering

Sektor za održavanje i inženjering se bavi kontrolom i održavanjem vodovodne i kanalizacione mreže sa pratećim objektima, njenom rekonstrukcijom, poboljšanjem i unapređenjem.

U sklopu ovog sektora posluje više radnih jedinica: održavanje i izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže, održavanje kanalizacione mreže, održavanje vodovodnih postrojenja, odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera, odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera i odjeljenje mehanički servis i logistika.

7.1. Održavanje i izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže

Odjeljenje održavanja vodovodne mreže većim svojim dijelom nalazi se u Budvi, dok se manji broj zaposlenih nalazi u poslovnim prostorijama u Petrovcu.

Pored svakodnevnih intervencija na otklanjanju kvarova na primarnoj (31) i sekundarnoj (295) vodovodnoj mreži na teritoriji opštine Budva, ova služba radi po nalogima Službe za planiranje i projektovanje na izdavanju priključaka, prespajanju, povećanju profila, razdvajanju, izmiještanju vodomjera, izmiještanju vodovodne mreže i slično, pa je tokom 2023. godine odrađeno: 74 priključka na vodovodnu mrežu; 6 radnih zadataka za razdvajanje vodomjera na postojećem priključku; 85 isključenja sa vodovodne mreže; 65 montaža i registracija vodomjera; 6 radnih zadataka za demontažu vodomjera; 3 naloga za kontrolu vodomjera; kao i popis vodomjera u objektima u kojima su izdati priključci na vodovodnu infrastrukturu Društva. Pored navedenih radova na više lokacija su zamjenjene i/ili izmještene havarisane i dotrajale cijevi i prespojene na vodovodnu infrastrukturu; dati priključci novim potrošačima i prespojeni na vodovodnu i kanalizacionu mrežu; sanirani havarisani cjevovodi; i slično.

U cilju boljeg funkcionisanja vodovodnog i kanalizacionog sistema Društva tokom 2023. godine odrađene su rekonstrukcije i manje investicije na infrastrukturi:

- Po osnovu Ugovora o izvođenju radova sa Opštinom Budva broj 01-761/1 izvedeni su radovi na prespajanju korisnika na vodovodnu mrežu radi izgradnje objekta „Budva Moll“. Vrijednost ovih radova, po okončanoj situaciji, iznosi 3.770,33€;
- Po osnovu Ugovora o izvođenju radova sa Opštinom Budva broj 01-3435/1 izvedeni su radovi na izmještanju primarnog vodovodnog kraka PEHD Ø180mm u zahvatu DUP-a „Petrovac – šira zona“. Vrijednost ovih radova, po okončanoj situaciji, iznosi 17.926,79€.

Dio ovog odjeljenja koji se nalazi u Petrovcu pomaže ažurnijem i efikasnijem otklanjanju kvarova na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, poboljšanju vodosnabdijevanja, smanjenju gubitaka, pogotovo tokom trajanja turističke sezone. Ovaj ogranak je tokom 2023. godine odradio 14 priključenja na vodovodnu i kanalizacionu mrežu, 266 zamjena vodomjera, jedna demontaža i jedno razdvajanje vodomjera, 26 isključenja i 24 povraćaja vodomjera na mrežu, trase su redovno održavane i kontrolisane, izvršena je 201 sanacija kvarova na vodovodnim i

kanalizacionim cijevima raznih profila, otklonjeno 6 začepjenja, izrađeno 8 šahti, odrađene su i betonaže nakon saniranih kvarova. Prilikom otklanjanja većih kvarova na teritoriji cijele opštine ovo odjeljenje pruža ispomoc kolegama iz Budve, dok tokom ljetnjih mjeseci zaposleni ovog odjeljenja vrše dežurstva na K.C.S. Petrovac.

Trend aktivnog rada na unapređenju kompletnog vodovodnog sistema treba nastaviti kako bi se omogućilo nesmetano i kvalitetno distribuiranje pijaće vode s ciljem smanjenja gubitaka i zadovoljstva potrošača.

7.2. Održavanje kanalizacione mreže

Osnovni zadatak ovog odjeljenja je održavanje kanalizacione mreže i kanalizacionih crpnih postrojenja na teritoriji opštine Budva. Osim toga ovo odjeljenje pruža usluge trećim licima u vidu crpljenja septičkih jama i kolektora, crpljenja separatora masti, rada pumpe visokog pritiska kako bi se otklonila začepjenja na kanalizacionim cijevima i slično.

Tokom 2023. godine odrađeno je sledeće:

- Otklonjeno je 457 začepjenja na kanalizacionoj mreži Ø100-Ø500,
- Odrađeno je 28 crpljenja septičkih jama, od čega 4 za potrebe SO Budva i 24 za fizička i pravna lica,
- Odrađena su 4 crpljenja separatora masti za hotele i restorane,
- Zamjenjeno je 15 pumpi u crpnim kanalizacionim postrojenjima usled kvarova na istim i otklonjeno je 42 začepjenja na pumpama od Starog grada do Petrovca,
- Sanirano je 9 kvarova na kanalizacionim cijevima Ø150-Ø250 i tom prilikom je zamjenjeno 37m' kanalizacionih cijevi raznih profila,
- Izvršeno je 18 intervencija na atmosferskoj kanalizaciji za potrebe SO Budva, ukupno 22h rada pumpe visokog pritiska,
- Izvršena su dva tretmana deratizacije kanalizacionih šahti i crpnih kanalizacionih stanica u junu i oktobru, kojima je tretirano 500 kanalizacionih šahti i 8 kanalizacionih crpnih postrojenja,
- Za potrebe SO Budva, pumpom visokog pritiska čišćena je mreža atmosferske kanalizacije na teritoriji opštine, ukupno 62h rada pumpe.

Osim navedenog odrađena su i redovna održavanja kanalizacione mreže i kanalizacionih postrojenja; vršena je svakodnevna kontrola mreže i otklanjanje uočenih nedostataka; redovno čišćenje i košenje unutar kruga postrojenja, održavanje ograda oko postrojenja, održavanje elektroinstalacija i hidromašinske opreme na K.C.S.-ma, zamjenjeno je 11 poklopaca na kanalizacionim šahtama koji su bili oštećeni ili su nedostajali, rekonstruisano je 14 kanalizacionih šahti, odrađene su popravke na kinetama, i slično.

Odjeljenje održavanja kanalizacione mreže susreće se sa teško rješivim problemom – prodor kišnice u sistem fekalne kanalizacije. Bilo bi korisno sve kanalizacione stanice pokriti daljinskim praćenjem njihovog rada kako bi se brže reagovalo na kvarove na stanicama.

7.3. Održavanje vodovodnih postrojenja

Redovne aktivnosti ovog odjeljenja su praćenje nabavljene i iscrpljene količine vode, kao i određivanje gubitaka na mreži. Pomenute aktivnosti su već obrađene ovim Izveštajem u dijelu 5. Izveštaj o nabavljenoj/zahvaćenoj i fakturisanjoj količini vode, pa je suvišno ponovo obrađivati iste podatke.

Ovo odjeljenje obuhvata bazene „Topliš“, „Praskvica“, „Petrovac“ i „Drobnići“, zatim crpna postrojenja „Reževići“, „Buljarica“, „Utrg“ i „Podgor“, kao i 23 hidroforske stanice na teritoriji opštine Budva. Osim redovnih aktivnosti koje se tiču snabdijevanja pitkom vodom potrošača na teritoriji opštine Budva, tokom 2023. godine radilo se i na usavršavanju, opremanju i održavanju crpnih postrojenja, bazena i rezervoara, kao i hidroforskih stanica. Košenje trave, krečenje i farbanje objekata, zatim opravke vodovodnih, kanalizacionih i elektro instalacija, servisiranje i redovno održavanje pumpi i pumpnih agregata, održavanje komora, kao i održavanje video nadzora spada u redovne radne zadatke ovog odjeljenja. Na crpnoj stanici „Podgor“ odrađen je servis automatike i zaštita rada „na suvo“, a na srpnoj stanici „Utrg“ zamjenja je rasvjeta.

Crpna postrojenja „Podgor“ i „Utrg“ ne rade konstantno već samo prema potrebi za dodatnim količinama vode. Tokom 2023. godine ova postrojenja su imala tri pauze, nakon kojih su izvršena ispiranja cjevovoda i cjevovodi su ponovo pušteni u rad. Bunar „Buljarica“ takođe se po potrebi pušta u sistem, uglavnom tokom ljetnjih mjeseci, pa je tokom 2023. godine imao dvije pauze u radu, nakon čega je takođe izvršeno ispiranje cjevovoda.

Sve hidroforske stanice su redovno i svakodnevno obilježene radi provjere rada i kontrole pumpi, dopumpavanja kompenzacionih posuda i slično. Tamo gdje je bilo potrebno zamjenjene su ili servisirane pumpe, zamjenjeni ventili, zavarene nove šarke na poklopcima od bazena, kao i sve ono što je kočilo adekvatno vodosnabdijevanje potrošača. Osim toga stanice su redovno obilježene i radi mjesečnog očitavanja potrošnje struje na H.S. u saradnji sa EPCG – filijala Budva.

Zaposleni u ovom odjeljenju kontrolišu i elektroinstalacije u svim poslovnim zgradama Društva, pa s tim u vezi odrađeno je i razvođene nove instalacije u više kancelarija u upravnoj zgradi i poslovnici u Petrovcu, kao i montaža table sa osiguračima i zamjena rastera sa led panelima.

7.4. Odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera

Odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera je tokom 2023. godine izvršilo 240 isključenja sa vodovodne mreže i 232 uključenja na vodovodnu mrežu, kao i 2.117 zamjena vodomjera.

Po osnovu zahtjeva i reklamacija potrošača izvršeno je oko 2.400 intervencija na terenu po raznom osnovu: zamjena ventila, dihtunga, utvrđivanja ispravnosti mjernih instrumenata, ispravnosti stanja, kontrole mreže, montaže i demontaže vodomjera i slično.

7.5. Odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera

Tokom 2023. godine odjeljenje baždarnica i servis vodomjera izvršilo je servisiranje i baždarenje vodomjera raznih profila ukupne količine 2.271 komad, koji su ovjereni od strane Zavoda za metrologiju. Odrađene su dvije kontrole ispravnosti vodomjera na osnovu zahtjeva potrošača, kao i tri komisijska otvaranja vodomjera i izvještaja o istom. Servisom vodomjera koji su zamjenjeni na terenu Društvo je ostvarilo prihode od 61.688,37€, što je na istom nivou kao i prethodne godine. Aktivan i kvalitetan rad Baždarnice, Društvu omogućava smanjenje troškova za nabavku novih vodomjera.

7.6. Odjeljenje mehanički servis i logistika

Mehanička radionica je zadužena za servisiranje i održavanje vozila i mašina koje su u vlasništvu Društva. Osim toga u okviru ovog odjeljenja posluje i bravarsko odjeljenja koje se bavi bravarskim poslovima, zavarivanjem i rezanjem raznih materijala, izradom specijalnih poklopaca za šahte različitih mjera, kao i izrade prirubnica i ostalih elemenata potrebnih za terenski rad službi u sastavu Tehničkog sektora Društva.

Tokom 2023. godine u radionici i na terenu odrađeno je 170 opravki vozila i mašina i izvršena su 62 pregleda vozila.

U sklopu ovog odjeljenja posluje i bravarsko odjeljenje. Zaposleni u ovom odjeljenju po potrebi su izlazili na teren i na licu mjesta rješavali probleme. Za potrebe ostalih službi i sektora Društva izrađeni su šahtni poklopci, okviri za šahtne poklopce, rezanje cijevi autogenim aparatom, prepravka vrata na rezervoaru Topliš, uklanjanje nastrešnice i ograde oko rezervoara Praskvica, odvoženje alata i opreme na servis, izrada vođica za kanalizacione pumpe, izrada i montaža stubova oko kanalizacione crpne stanice Pošta, i slično.

8. Izveštaj o radu Sektora za planiranje i razvoj

Sektor za planiranje i razvoj obavlja poslove na praćenju prostornog i urbanističkog planiranja kako bi se moglo vršiti projektovanje vodovodnih i kanalizacionih objekata i infrastrukture, kao i izdavanje tehničkih uslova i saglasnosti na projektnu dokumentaciju trećih lica. U okviru Sektora posluje više službi: služba za planiranje i projektovanje, služba za detekciju gubitaka i služba za implementaciju i sprovođenje standarda kvaliteta.

8.1. Služba za planiranje i projektovanje

Služba za planiranje i projektovanje u okviru svojih poslovnih zadataka tokom 2023. godine izdala je i obradila naloge za fakturisanje koji su proistekli direktno iz aktivnosti tehničke službe, ali i aktivnosti ostalih službi Društva.

	tehničke fakture			voda fakturisana putem naloga za fakturisanje		
	€ /2022	€ /2023	%	€ /2022	€ /2023	%
januar	435,40	3.463,23	795	0,00	2.371,87	
februar	21.750,40	5.861,68	27	3.044,84	6.219,51	204
mart	3.303,65	2.762,78	84	3.702,86	4.319,53	117
april	39.741,31	16.128,01	41	3.263,22	1.383,59	42
maj	59.639,36	49.037,87	82	35.264,03	2.027,77	6
jun	29.963,54	59.778,82	200	3.314,84	1.410,69	43
jul	13.839,00	4.695,01	34	7.168,14	194,77	3
avgust	19.669,53	21.484,73	109	0,00	4.419,58	
septembar	31.890,04	689,22	2	0,00	2.063,68	
oktobar	6.724,26	10.280,20	153	10.595,53	8.380,22	79
novembar	7.722,88	1.471,00	19	4.742,69	5.827,42	123
decembar	23.631,97	18.000,41	76	7.354,31	4.260,75	58
UKUPNO	258.311,34	193.652,96	75	78.450,46	42.879,37	55

Tabela 16.: fakturisani prihodi od tehničkih usluga i pausala za vodu (bez PDV-a)

Za usluge putem tehničkih faktura ispostavljeno je ukupno 302 fakture, od čega je 245 faktura za usluge koje se ne odnose na javno vodosnabdijevanje i prihvatanje i odvođenje otpadnih voda, zatim 48 faktura za paušalnu potrošnju vode i 9 faktura za prodaju osnovnih sredstava namjenih prodaji (vozila i lap-top).

Tokom svog rada u 2023. godini Služba za planiranje i projektovanje obradila je i izdala 257 tehničkih uslova za priključenje i dala 94 saglasnosti na projektnu dokumentaciju. Takođe je izdato i 99 priključaka na vodovodnu i kanalizacionu infrastrukturu, zatim 42 priključka samo na fekalnu kanalizaciju, 62 naloga za montažu, razdvajanje i registraciju vodomjera, kao i registrovano 1.142 vodomjera. U saradnji sa ostalim službama u Društvu radilo se na rješavanju problema u vodosnabdijevanju i odvođenju otpadnih voda, evidentirani su novi potrošači, ažurirane su baze podataka, pregledala se tehnička dokumentacija i slično. Nije bilo većih investicija u vodovodnu i kanalizacionu mrežu, već se izvedeni radovi odnose na održavanje postojeće infrastrukture, zatim na ispunjavanje obaveza iz ugovora sa investitorima, kao i radno angažovanje od strane Osnivača u cilju poboljšanja vodosnabdijevanja.

	naplata tehničkih faktura koje su fakturisane prije 2023	naplata tehničkih faktura iz 2023	UKUPNO 2023
januar	124,75	8.545,51	8.670,26
februar	124,75	12.409,71	12.534,46
mart	147,31	10.346,46	10.493,77
april	49,78	22.802,97	22.852,75
maj	124,75	75.284,51	75.409,26
jun	529,36	54.677,83	55.207,19
jul	124,75	1.807,62	1.932,37
avgust	58,77	6.213,13	6.271,90
septembar	756,70	17.785,90	18.542,60
oktobar	124,75	25.733,78	25.858,53
novembar	24,89	16.445,53	16.470,42
decembar	24,89	9.871,66	9.896,55
UKUPNO:	2.215,45	261.924,61	264.140,06

Tabela 17.: naplata tehničkih faktura

Tokom 2023. godine ukupno je naplaćeno 264.140,06€ faktura izdatih na osnovu naloga za fakturisanje, od čega je za 2023. godinu naplaćeno ukupno 261.924,61€, dok je od tehničkih faktura iz prethodnih obračunskih perioda naplaćeno 2.215,45€.

Od avgusta 2022. godine u okviru ove službe posluju i referenti za planiranje i pisanje projekata finansiranih iz donacija. Tokom februara 2023. godine odnesena je aplikacija za donaciju Japanske vlade i tim putem je tražena pomoć za kupovinu specijalnog malog vozila koje može da se koristi na teritoriji Starog grada. Do kraja 2023. godine nisu objavljeni rezultati konkursa. Tokom jula 2023. godine u okviru IPA trilaterale Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, predat je projekat pod nazivom „REWATER“ u kojem su partnerske organizacije „Izvor“ Ploče, Sveučilište u Mostaru, Komunalno doo Vrgorac, JP „Vodovod“ Trebinje i DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva. Budžet ovog projekta je 2 miliona eura, od čega bi našem Društvu pripalo 400.000,00€. Do kraja 2023. godine nije donesena odluka o ovom projektu. Očekujemo da će rezultati konkursa kod Vlade Japana i odluka po pomenutom IPA projektu biti doneseni tokom 2024. godine.

8.2. Služba za detekciju gubitaka

Operateri Službe za detekciju gubitaka svakodnevno obilaze i kontrolišu mrežu. Tokom 2023. godine pronašli su i mikrolocirali, pomoću aparata za detekciju gubitaka, 114 kvarova na vodovodnoj mreži. Pronađeni kvarovi su se nalazili na cijevima različitih profila. Kako bi se lakše locirali gubici na mreži, služba za detekciju gubitaka kontrolisala je mrežu po definisanim zonama i na 13 lokacija mjerila je protok vode na cijevima različitih profila na nekoliko lokacija na teritoriji naše opštine. Na ovaj način se lociraju djelovi mreže na kojima postoje gubici, koji se zatim tačno lociraju i saniraju.

U Geo data bazi GIS-a unešeno je 896 novih potrošača i implementirano je 2.705m' vodovodne mreže; obrađeno je 47 zahtjeva trećih lica i pronađeno je 130 mjernih mjesta sa nepravilnostima. Dio ovih nepravilnosti su zajedničkim radom otklonili nadležni sektori, dok je preostali dio u proceduri rješavanja.

8.3. Služba za implementaciju i sprovođenje standarda kvaliteta

Društvo je u obavezi da posjeduje:

- ISO 9001:2015 – sistem upravljanja kvalitetom – je standard koji zahtjeva da sistem upravljanja kvalitetom poslovanja Društva bude u skladu da međunarodno priznatim normama;
- ISO 14001:2015 – sistem menadžmenta životnom sredinom – je standard koji se odnosi na upravljanje otpadom kroz procedure i zakonsku regulativu kojom je propisano upravljanje otpadom i monitoring životne sredine;
- ISO 27001:2013 – sistem menadžmenta bezbjednosti informacija je standard kojim je podignuta sigurnost u radu i zaštita od mogućih piratskih upada.

Osim ovih standarda, a prema Zakonu o bezbjednosti hrane, na osnovu djelatnosti kojom se Društvo bavi (nabavka, sakupljanje, prečišćavanje i distribucija pitke vode), kao i na osnovu Predloga mjera za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu (Ministarstvo održivog razvoja i turizma) Društvo je u obavezi da posjeduje i sertifikat HACCP sistema.

Služba je započela godinu sa izradom novih procedura i uputstava u Društvu koji se usklađuju sa novom sistematizacijom radnih mjesta. Naime, kako je došlo do suštinskih promjena u sistematizaciji radnih mjesta, tako je bilo neophodno da novoimenovani direktori sektora najprije skeniraju postojeće stanje i u skladu sa novom sistematizacijom izrade nove procedure, svako za svoj sektor, dok je ova služba u tom procesu imala savjetodavnu i nadzornu ulogu. Proces izrade novih procedura je završen početkom aprila 2023. godine, a kao finalni produkt, Poslovnik IMS sa pripadajućim procedurama je potpisan 19.04.2023. godine, od kada počinje i primjena istih. Osim toga, usled objektivnih okolnosti, bilo je neophodno pronaći novog konsultanta za doobuku u vezi standarda za bezbjednost informacija (ISO 27001), te je i ova aktivnost uspješno realizovana.

Odmah po potpisivanju novih procedura od strane Izvršne direktorice, obaviješteno je nacionalno sertifikaciono tijelo MONTECERT o nastalim promjenama i zakazana je externa provjera za oktobar 2023. godine.

Tokom interne kontrole primjene novih procedura ustanovljene su određene manjkavosti kod VOB P 25 – Organizacija procesa rada u odjeljenju baždarnica i servis vodomjera, kao i kod procedure VOB P 23 – Organizacija procesa rada u Sektoru prodaje. Primjenom korektivnih mjera pomenute dvije Procedure su korigovane.

Externa provjera od strane nacionalnog sertifikacionog tijela MONTECERT je prema planu započeta 11.10.2023. god i završena u predviđenom roku 13.10.2023.god. Tim za provjeru je bio sačinjen od 5 članova:

- Ivana Šeparović, vođa tima
- Miljan Knežević, član
- Stojan Žugić, član
- Filip Lukić, član i

- Irena Štulić, tehnički ekspert
uz punu asistenciju zaposlenih u službi za implementaciju i sprovođenje standarda kvaliteta.

Tokom ovog procesa provjerena je usaglašenost dokumentacije sistema menadžmenta sa zahtjevima standarda i primjenom projektovane dokumentacije. Provjerena je efikasnost sistema menadžmenta i ispunjenje politike i ciljeva sistema menadžmenta, kao i sposobnost sistema menadžmenta da se postigne usaglašenost provjeravane organizacije (društva) sa primjenjivim zahtjevima Zakona, propisa i ugovora.

Izveštaj sa externe provjere pod Oznakom: S03.01-03 koji je ovjeren i potpisan od strane nacionalnog sertifikacionog tijela ukazuje na sledeće:

»Najviše rukovodstvo pokazuje liderstvo i posvećenost sistemu menadžmenta kroz usvajanje politike i ciljeva sistema menadžmenta, obezbjeđenje potrebnih resursa i uslova za primjenu i unapređenje sistema.

Realizacija operativnih aktivnosti se sprovodi na planski način, u skladu sa utvrđenim potrebama i prioritetima, uključujući i mjere koje su rezultat upravljanja rizicima. Interne provjere se sprovode na način definisan u okviru dokumenta VOB P 02 – Interna provjera, te su kao rezultat iste, formirani sledeći zapis: Zapisnik sa poslednjeg preispitivanja 01-2023 od 16.05.2023.god.

Organizacija kontinuirano upravlja procesima što potvrđuje performanse procesa koji se prate, odsustvo trajnog nezadovoljstva ključnih zainteresovanih strana, kao i uspješno dostizanje postavljenih ciljeva«.

Dakle, zaključak nacionalnog sertifikacionog tijela kroz pomenuti izveštaj je veoma pozitivan, naravno uz manje manjkavosti koje su apostrofirane u istom.

Služba za implementaciju i sprovođenje standarda kvaliteta je po dobijanju izveštaja izvršila detaljnu analizu pomenutog dokumeta i pripremila plan aktivnosti za narednu godinu kako bi se otklonile sve manjkavosti koje su prepoznate tokom provjere.

9. Izveštaj o radu Pravnog sektora

Pravni sektor prati zakonitost rada Društva, predstavlja Društvo pred sudom i drugim državnim organima, izrađuje akte vezane za poslovanje Društva, razne ugovore, planove za obuku zaposlenih, obrađuje i sprovodi procedure za ocjenjivanje rada zaposlenih, kao i sve administrativne poslove kako bi se omogućilo nesmetano poslovanje Društva.

Saradnja sa Javnim izvršiteljem započeta je u 2014. godini. U toku 2023. godine ukupno je pokrenuto 416 izvršnih postupaka radi naplate duga u iznosu od 437.656,59€. Po osnovu izvršnih postupaka u 2023. godini od 75 izvršnih dužnika ukupno je naplaćeno 53.695,66€, a iz ranijeg perioda naplaćeno je cca 300.000,00€.

Tokom 2023. godine usled smrti izvršnih dužnika prekinuta su 32 izvršna postupka, zaključeno je 17 vansudskih poravnanja radi naplate duga u iznosu od 23.811,76€, dok je pravosnažno okončano 28 parničnih postupaka u kojima je naše Društvo u svojstvu tužioca. Pojedini sporovi su dobijeni (djelimično ili cjelosti), četiri tužbena zahtjeva su odbijena, dok je dug po jednom tužbenom zahtjevu regulisan sudskim poravanjem i jedan tužbeni zahtjev je povučen.

U izvještaju Pravnog sektora, koji je sastavljen na osnovu izvještaja advokata angažovanih od strane Društva, navedeno je da je pokrenut veliki broj parničnih postupaka vezanih za nadoknadu štete iz radnih odnosa, u kojima je naše Društvo u svojstvu tuženog i koji su još uvijek u toku. Osim ovih postupaka iz radnih odnosa, postoje i postupci koji se odnose na naknadu materijalne ili nematerijalne štete trećim licima, kao i na uznemiravanje svojine. Kako u svim ovim postupcima još uvijek nije određena vrijednost spora, ne može se sa sigurnošću reći koliki je finansijski rizik Društva u slučaju da se izgube ovi sporovi.

Postupci koji su u toku, a u kojima je naše Društvo u svojstvu tužioca odnose se na dugove po osnovu usluga javnog vodosnabdijevanja i prikupljanja i odvođenja otpadnih voda, kao i za naknadu štete po osnovu bespravnog priključenja na vodovodnu i kanalizacionu infrastrukturu Društva.

Na osnovu dostavljenih podataka od strane advokata u vezi sa radno-pravnim sporovima, od 108 predmeta, za 23 parnice sprovedeno je vještačenje po vještacima ekonomsko-finansijske struke i za iste iznos potraživanja po raznim osnovama iznosi 231.038,77€, u koji je uračunata i zakonska zatezna kamata od dana dospijeca svakog pojedinačnog iznosa do dana izrade svakog konkretnog nalaza.

Prekršajni postupak čiji je izdavalac Komunalna inspekcija P.br.201/22 Rješenjem suda za prekršaje u Budvi pravnom licu je izrečena novčana kazna u iznosu od 15.000,00€, a odgovornom licu 1.500,00€. Viši sud u Podgorici je usvojio žalbu našeg Društva i preinačio rješenje tako što je pravnom licu izrekao novčanu kaznu od 10.000,00€, a odgovornom licu 500,00€.

Tokom 2023. godine Društvo je platilo kazne za privredne prestupe i prekršaje u ukupnom iznosu od 9.460,00€, po osnovu štete trećim licima plaćen je ukupan iznos od 58.696,39€ (trećim licima 53.370,72€, zaposlenima 5.325,67€), sudski troškovi i troškovi vještačenja plaćeni su u iznosu od 10.455,85€, dok su po osnovu sudskih presuda otpisana potraživanja u iznosu od 41.851,73€. Izdaci za humanitarne i sportske namjene su iznosili 19.147,18€.

Troškovi advokatskih i notarskih usluga u 2023. godini iznosili su 59.351,59€, dok su troškovi nagrade Javnog izvršitelja iznosili 25.080,56€. Na osnovu okončanih sudskih procesa u korist Društva naplaćene su kamate u iznosu od 961,64€, na osnovu izvršenja naplaćeno je 9.110,64€ takse za nagradu Javnog izvršitelja, dok je po osnovu sudskih troškova u dobijenim sporovima naplaćeno 1.952,85€.

U okviru zaštite na radu tokom 2023. godine zaposleni na radnim mjestima sa povećanim rizikom (monteri u izgradnji, zidar, tesar, varilac, fizički radnici, bagerista, radnici na održavanju kanalizacije i mehaničar) obavili su redovne ljekarske preglede. Svi zaposleni na radnim mjestima na održavanju vodovodne i kanalizacione infrastrukture Društva koristili su sredstva i opremu zaštite na radu. Tokom 2023. godine, a u vezi zaštite na radu, doneseni su i usvojeni sledeći akti:

- Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu
- Program o osposobljavanju zaposlenih
- Novi normativ za HTZ (zaštitnu odjeću, obuću, opremu)
- Novi akt o procjeni rizika na radnom mjestu
- Knjiga evidencije 12 – evidencija iz oblasti zaštite na radu.

Redovno se vodi knjiga o neophodnim evidencijama zaštite na radu: o radnim mjestima sa povećanim rizikom rada, o zaposlenim na tim mjestima, o profesionalnim oboljenjima, o povredama na radu i bolesti u vezi rada, o zaposlenima osposobljenim za bezbjedan rad, o opasnim materijama koje se koriste u toku rada, o izvještajima o zaštiti na radu, o zdravstvenim pregledima, o tehničkoj dokumentaciji i dokumentaciji iz zaštite na radu.

10. Izveštaj o radu Sektora za nabavku

Sektor za nabavku u okviru svog djelokruga rada vrši poslove na sprovođenju postupaka javnih nabavki i nabavki, kao i magacinskog poslovanja (zaprimanje, skladištenje i izdavanje materijala, rezervnih djelova, goriva i maziva i alata i sitnog inventara). U okviru sektora posluju četiri službe: Služba javne nabavke, Služba nabavke, Magacin i Opšta (zajednička) služba.

10.1. Služba javnih nabavki

Tokom 2023. godine zaključen je jedan Ugovor na osnovu otvorenih javnih postupaka (tendera) za robe, usluge i radove, čija je ukupna vrijednost 25.720,36€ sa PDV-om, a odnosi se na uslugu analize i kontrole vode za piće zaključen sa „Dom zdravlja“ Bar.

Kroz postupak Jednostavnih nabavki sklopljeno je 12 ugovora ukupne vrijednosti 285.407,05€, dok je putem predračuna realizovana nabavka ukupne vrijednosti 497.816,66€. Svi navedeni ugovori odrađeni su u skladu sa propisima važećeg Zakona o javnim nabavkama i QMS standardima, ispunjene su i sve propisane procedure, počev od plana javnih nabavki, preko donošenja odluka o raspisivanju poziva, odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača, do potpisivanja ugovora sa dobavljačem.

10.2. Nabavna služba

Ova služba se bavi nabavkom neophodnog materijala za nesmetano obavljanje poslovnih zadataka svih sektora Društva. Njen rad zavisi od nabavne politike Društva i uslova na tržištu.

Osnovni zadaci ove službe su praćenje tržišta, planiranje nabavke materijala u količini i cijeni, evidencija nabavki, predkalkulaciji nabavnih cijena i slično. Svi predviđeni i planirani zadaci i obaveze izvršeni su pridržavajući se potpisanih ugovora sa dobavljačima na osnovu otvorenih javnih postupaka (tendera), odnosno direktnom nabavkom od dobavljača kojoj su prethodile tri ponude.

Što se tiče problema u redovnom poslovanju sektora nabavke, svakako je neblagovremeno sprovođenje i nerealizovanje postupaka javnih nabavki, koje nisu mogle da se sprovedu zbog neadekvatnih i neblagovremenih specifikacija koje su potrebne za pokretanje samog postupka, kao i tzv. „hitne“ nabavke u slučaju havarije na vodovodnoj i kanizacionoj infrastrukturi u slučaju kad potreban materijal za saniranje kvara nije na zalihama u magacinu. Tada se praktikuje nabavka potrebnog materijala direktno od prvog dostupnog dobavljača, koji najčešće nije ni najjeftiniji. Praksa rada u sektoru se veoma razlikuje od rada tokom prethodnih godina, prvenstveno što je komunikacija sa ostalim sektorima Društva na mnogo većem nivou nego ranije, kao i zbog usklađivanja u načinu i procedurama rada kako u oviru samog sektora tako i sa ostalim sektorima Društva.

10.3. Magacin i opšta (zajednička) služba

Radna jedinica Magacin vrši prijem osnovnih sredstava, rezervnih djelova, materijala, HTZ opreme, kancelariskog materijala, alata i sitnog inventara i ostalog potrebnog materijala za nesmetan rad sektora Društva, te isti izdaje sektorima na osnovu trebovanja. Magacinski prostor je trenutno prebukiran stvarima koje su planirane za rashod ili prodaju, pa je data inicijativa da se isto realizuje. U narednoj godini očekuje se da će se formirati komisija za uništenje rashoda i prodaju rashodovanih stvari koje imaju neku tržišnu vrijednost. Na taj način bi se povećao koristan prostor i olakšao rad zaposlenih u magacinu.

U Opštoj (zajedničkoj) službi su zaposlene kafe-kuvarice i higijeničarke, koje su odgovorne za posao u kafe-kuhinji i održavanju higijene u poslovnim zgradama Društva.

11. Izveštaj o radu Finansijskog sektora

Rad Finansijskog sektora organizovan je kroz dvije službe:

- Služba računovodstva
- Služba plana i analize

Tokom 2023. godine kroz službe u sastavu Finansijskog sektora obavljale su se aktivnosti vezane za finansijsko poslovanje, obračun i isplatu zarada, naknada zarada, poreza i doprinosa, računovodstvene evidencije poslovnih procesa, evidencija prihoda i rashoda, kao i planiranje, analiziranje i kontrola poslovanja u skladu sa zakonskim propisima, profesionalnom regulativom i opštim aktima privrednih subjekata.

Služba računovodstva svoje poslovne aktivnosti obavlja preko poslovnog softvera, koji je usklađen sa Zakonom o računovodstvu, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Pravilnikom o računovodstvenim politikama. Putem ovog softvera svakodnevno su evidentirane i obrađivane poslovne aktivnosti o kojima se menadžment Društva redovno izvještavao. Izrađeni su finansijski iskazi za prethodni obračunski period, saradivalo se sa eksternim revizorom, kontrolisane su i obrađene finansijske i količinske korekcije koje su uticale na poslovne aktivnosti, sprovedene su sudske presude i slično. Osim kroz korišćenje poslovnog softvera, a radi lakšeg praćenja poslovnih transakcija zaposleni u Službi računovodstva vode evidencije kroz operativne aplikacije namjenjene kancelarijskom poslovanju, poput MS Office.

Pored računovodstvenih poslova u ovom sektoru, a kroz djelatnost Službe plana i analize, tokom prethodnog obračunskog perioda obezbjedili su se neophodni statistički podaci, analizirane su poslovne aktivnosti, izrađeni su razni izvještaji neophodni za adekvatno i plansko upravljanje poslovnim transakcijama, uspostavljena je saradnja sa Regulatornom agencijom za energetiku, izrađen je konačan izvještaj za Benchmarking za 2022. godinu i isti pripreman za 2023. godinu, saradivano je sa Upravom za vode, nadležnim ministarstvom i nadležnim sekretarijatom kod Osnivača, Upravom za statistiku – Monstat i svim ostalim korisnicima. Neizostavna je i saradnja sa nezavisnim revizorom, aktuarom i sličnim institucijama i stručnim licima.

Jedan od zadataka Službe plana i analize je kalkulacija cijena usluga koje Društvo pruža svojim korisnicima. Kako su kalkulacije cijene usluga komunalnih djelatnosti regulisane Zakonom o komunalnim djelatnostima i Metodologijom za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, to je ova služba usko saradivala sa Regulatornom agencijom koja je nadležna za sprovođenje regulacije cijena pomenutih usluga. U skladu s tim, tokom 2023. godinu u zakonskom roku, zaposleni u službi su podnijeli svu dokumentaciju potrebnu za dobijanje saglasnosti na predlog cijena pomenutih usluga za 2024. godinu kako Odboru direktora, tako i Regulatornoj agenciji.

Kako je zakonska obaveza da se zahtjev za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga regulisanih komunalnih djelatnosti za sledeću godinu predaje do kraja aprila tekuće godine, uz

svu neophodnu dokumentaciju, to je ova služba blagovremeno podnijela isti za 2024. godinu. Nakon toga dobijena je saglasnost na predlog cijene usluge crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama i saglasnost na predlog cijena usluga javnog vodosnabdijevanja i prihvatanja i odvođenja otpadnih voda. U zakonskom roku podnesen je zahtjev nadležnom sekretarijatu kako bi isti prosljedi odbornicima SO Budva na usvajanje cjenovnika usluga regulisanih komunalnih djelatnosti za 2024. godinu. Kako SO Budva nije dala saglasnost na isti u zakonskom roku (90 dana), to u skladu sa stavom 5 i 6 člana 55 Zakona o komunalnim djelatnostite smatra se da je data saglasnost na cijene, te će se cijene usluga regulisanih komunalnih djelatnosti primjenjivati od 01.01.2024. godine.

Godišnji program rada i finansijski plan, Finansijski iskazi, Izvještaj menadžmenta i Izvještaj o poslovanju svakako su najznačajniji i najiscrpniji izvještaji koje ovaj sektor obrađuje.

Nakon dobijanja Revizorskog izvještaja za 2022. godinu, sagledane su sve primjedbe i sugestije, pa se pristupilo otklanjanju manjkavosti koje je revizor utvrdio. S tim u vezi angažovan je ovlašćeni procjenitelj čiji je zadatak bio da izvrši procjenu nepokretnosti i opreme u skladu sa MRS 16. Predmet reprocjene su zemljište, građevinski objekti, vodovodna i kanalizaciona mreža, oprema, namještaj, vozila i nematerijalna imovina (programi i licence).

	Nabavna vrijednost	Ispravka vrijednostl	Sadašnja vrijednost	Revalorizacio na rezerva	Procjenjena nabavna vrijednost	Procjenjena ispravka vrijednosti	Procjenjena sadašnja vrijednost
LICENCE	35.881,92	31.444,80	4.437,12	1.870,02	35.902,23	27.402,51	8.499,73
SOFTVER	38.821,01	36.149,91	2.671,10	2.430,00	39.041,61	30.514,33	8.527,28
GRAĐEVINSKI OBJEKTI	13.604.387,14	10.325.791,96	3.278.595,33	3.212.666,59	13.657.261,14	5.888.537,61	7.768.723,53
MAŠINE I OPREMA	1.607.639,54	1.457.391,00	150.248,67	81.139,28	1.580.383,10	1.165.524,65	414.858,44
KANCELARIJSKA OPREMA	24.530,58	20.756,57	3.774,06	362,42	24.572,33	13.674,06	10.898,27
RAČUNARSKA OPREMA	149.500,81	113.187,34	36.313,47	2.580,74	149.764,17	91.256,00	58.508,17
VOZILA	496.975,18	252.061,98	244.913,20	2.965,03	495.856,59	203.648,37	292.208,22
NAMJEŠTAJ	45.135,54	31.621,63	13.514,10	1.158,67	46.201,52	24.967,75	21.233,77
ALAT I INVENTAR	22.486,79	15.947,86	6.538,93	454,70	22.515,75	11.801,36	10.714,39
	16.025.358,51	12.284.353,05	3.741.005,98	3.305.627,45	16.051.498,44	7.457.326,64	8.594.171,80

ZEMLJIŠTA	5.233.990,00	0,00	5.233.990,00	5.605.183,45	6.105.230,00	0,00	6.105.230,00
Sporno zemljište u Bečićima	571.350,00	0,00	571.350,00	382.518,45	571.350,00	-	571.350,00
	5.805.340,00	0,00	5.805.340,00	5.605.183,45	6.676.580,00	0,00	6.676.580,00

Procjena je sprovedena na način što su korigovani iznosi nabavne vrijednosti i iznosi ispravke vrijednosti kako bi se dobila fer vrijednosti imovine, a sve to u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Procjenjena tržišna vrijednost imovine je uvećana po svim kategorijama, a najveće razlike su kod građevinskih objekata i zemljišta. Usled tog uvećanja efekti procjene su uvećanje revalorizacionih rezervi, dok će trošak amortizacije biti veći nego u prethodnom obračunskom periodu. Treba napomenuti da postoji zemljište koje je pod sporom i da isto procjenitelj nije razmatrao ovom reprocjenom, zatim da nije vršeno usaglašavanje registra osnovnih sredstava sa vlasničkim listovima i podacima iz zvaničnih registara Uprave za nekretnine gdje se Društvo javlja kao nosilac imovine sa obimom prava svojine, korišćenja i sukorišćenja, kao i imovina koju Društvo koristi u kontinuitetu za obavljanje osnovne djelatnosti, a za koju nema upisano odgovarajuće vlasništvo, nisu izvršena nikakva rezervisanja za moguće štete ili gubitke.

Kako Društvo u periodu od 2014. godine zaključno sa 2022. godinom nije vršilo prenos revalorizacionih rezervi na neraspoređenu dobit (dio koji se odnosi na razliku između amortizacije zasnovane na revalorizovanom iznosu sredstava po procjeni iz 2014. godine i amortizacije zasnovane na prvobitnoj nabavnoj vrijednosti), zbog nove procjene osnovnih sredstava i formiranja novih revalorizacionih rezervi, ovaj prenos je u 2023. godini knjižen na neraspoređenu dobit iz ranijeg perioda u iznosu 1.594.391,13€, a sve u skladu sa MRS i MSFI. Procjenom vrijednosti osnovnih sredstava formirane su nove revalorizacione rezerve, pa je na dan bilansa Društvo iskazalo revalorizacione rezerve u vrijednosti od 14.621.835,01€ (stanje na dan 31.12.2022. godine iznosilo je 10.505.388,86€), što je rezultat prenosa revalorizacione rezerve na neraspoređenu dobit u iznosu 1.594.391,13€, proknjižene procjene osnovnih sredstava na dan 01.01.2023. godine i knjiženja efekata procjene u iznosu 5.724.406,34€, dok je iznos od 13.569,06€ knjižen na neraspoređenu dobit iz tekućeg perioda kao rezultat ustanovljenog manjka i viška po popisu osnovnih sredstava.

Procjena osnovnih sredstava je od strane Odbora direktora usvojena na dan 11.03.2024. godine.

U stavu 1 član 38a Zakona o porezu na dobit pravnih lica propisano je da poreski obveznik koji ima jednu ili više transakcija sa povezanim licima dužan je da utvrdi oporezivu dobit na način koji je u skladu sa principom „van dohvata ruke“, dok je članom 38 istog Zakona propisano ko su povezana lica. Društvo ima status povezanog lica i to posredno preko svog Osnivača, pa samim tim je i obveznik da posjeduje studiju transfernih cijena. S tim u vezi angažovana je firma RSM iz Beograda da izradi studiju o transfernim cijenama, kako bi se utvrdila oporeziva dobit na način koji je u skladu sa principom „van dohvata ruke“. Studijom je utvrđeno da su sve transakcije između Društva i povezanih lica odrađene u skladu sa pomenutim principom, te da nema korekcija oporezive dobiti.

12. Izveštaj o poslovanju

Sve investicione, finansijske i poslovne aktivnosti Društva su novčano iskazane vrijednosti kroz osnovne finansijske iskaze: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o tokovima gotovine, izvještaj o promjenama na kapitalu i napomene uz finansijske izvještaje. Pomenuti izvještaji predstavljaju informacionu podlogu za analizu poslovanja, odnosno izvještaj o poslovanju i neophodno ih je posebno analizirati kako bi se ukazalo na određene aspekte finansijski izraženih aktivnosti Društva. Izvještaj o poslovanju Društva predstavlja ispitivanje i ocjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja Društva u odnosu na prethodni period.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izvještavanja (MSFI) i sa Međunarodnim Računovodstvenim Standardima (MRS). Svi finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom historijskog troška i prikazani su u važećoj valuti Crne Gore (EUR, €). Uporedni podaci predstavljaju stanje na kraju prethodne poslovne godine, odnosno početna stanja 2023. godine.

12.1. Radna snaga

Izvještaj o radnoj snazi odrađen je na osnovu bruto bilansa, odnosno troškova za zarade, naknade zarada i ostalih primanja, kao i na osnovu izvještaja Sektora za pravne i opšte poslove o raznim strukturama zaposlenih u Društvu.

vrste rada plaćanja	2022 radni sati	2022 primanja	2023 radni sati	2023 primanja	index radni sati	index primanja
broj radnika	236		240		102	
startni dio		444.678,03		412.581,20		93
redovan rad	375.338	1.905.360,73	375.499	2.015.941,11	100	106
nocni rad	20.224	128.406,35	19.901	138.309,68	98	108
drzavni praznik	18.520	93.154,83	24.432	128.310,61	132	138
rad na drz.praznik	2.404	15.928,59	2.795	19.819,15	116	124
nocni rad na drz.praznik	992	8.510,51	1.320	12.026,75	133	141
godisnji odmor, placen godisnji	55.576	278.166,46	55.120	292.556,56	99	105
prevoz		63.787,84		74.395,61		117
bolovanje do 30 dana	7.120	24.637,34	6.576	27.244,60	92	111
bol.lijecenje, izolacija	9.384	46.970,12	8.536	45.091,87	91	96
porodiljno, održavanje trudnoće	0	0,00	5.864	32.796,71		
bolovanje preko 60 dana	1.432	3.766,84	320	1.081,30	22	29
prekovremeni rad	6.691	47.334,81	7.983	57.462,80	119	121
bolovanje preko 30 dana	1.880	6.506,48	288	1.094,89	15	17
povreda na radu	0	0,00	176	954,13		
ucinak	14.688	13.015,83	13.992	12.309,19	95	95
ostalo + radna grupa		11.592,04		0,00		0
dopunski rad + korisnici penzije		0,00		6.997,98		
rad nedeljom (red,prek,nocni)		0,00		10.611,18		
komisije		0,00		23.005,90		
kazne	688	-529,58	176	-175,60	26	33
ukupno placeni sati	514.937		522.978		102	
ukupno bruto		3.317.261,99		3.544.776,25		107
ukupno radnikov bruto	514.937	3.091.287,22	522.978	3.312.415,62	102	107
ukupno neto LD		2.489.464,39		2.650.414,78		106
prosječan neto		877,70		920,28		105

Tabela 18.: analiza plate po vrstama zarade

U Društvu je tokom 2023. godine prosječan broj zaposlenih bio 240, ili 2% više nego u 2022. godini, dok je prosječna neto zarada mjesečno po zaposlenom iznosila 920,28€, što je za 5% više nego u prethodnom obračunskom periodu. Troškovi zarada su uvećani iz razloga što je došlo do primjene novog Kolektivnog ugovora Društva koji se počeo primjenivati na obračun novembarske zarade.

Tokom 2023. godine nastavljena je saradnja sa agencijom za ustupanje zaposlenih DOO Kadar plus iz Bara, koja je u tom periodu po potrebi ustupala zaposlene našem Društvu. Ukupan bruto po ovom osnovu iznosi 232.264,61€, od čega je neto zarada 173.270,14€, neto zimmica 7.200,00€, porez i doprinosi na teret zaposlenog 39.197,63€ i doprinosi na teret poslodavca 12.596,84€.

Ostala davanja za radnike i ostale naknade tokom 2023. godine odnosila su se na: otpremnina po osnovu sporazumnog prekida radnog odnosa (158.000,00€); otpremnina po osnovu odlaska u penziju (6.043,50€); jubilara nagrada (6.930,00€); službena putovanja (2.544,18€); pomoć u slučaju smrti člana porodice (9.900,00€); ostale pomoći zaposlenima (27.585,30€); zimmica (93.200,00€); troškovi po osnovu ugovora o djelu (64.381,52€); troškovi zakupa od fizičkih lica (2.413,42€) i troškovi naknada članovima odbora direktora (21.716,16€).

Po podacima kadrovske evidencije, koji su dobijeni od Pravnog sektora, na dan 31.12.2023. godine Društvo je imalo 234 zaposlena, dok je preko Agencije za usputanje zaposlenih na dan izrade bilansa bilo angažovano 16 lica.

Tokom 2023. godine devetoro zaposlenih je prekinulo radni odnos u Društvu po osnovu Sporazuma o prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine, jednom zaposlenom je prestao radni odnos po osnovu odlaska u penziju, po osnovu otkaza ugovora o radu raskinut je radni odnos dvojici zaposlenih, dok je po osnovu smrti prestao radni odnos za troje zaposlenih.

Polna struktura zaposlenih na dan 31.12.2023. u Društvu je 181 muškarca i 53 žene, odnosno 77/23, dok je kvalifikaciona struktura sledeća:

	STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH
1	NK, PK i VK radnik	73
2	srednja stručna sprema	122
3	Viša i visoka stručna sprema	39
	UKUPNO	234

Starosna struktura zaposlenih na dan 31.12.2023. godine bila je:

do 30 godina	11 zaposlenih
od 31 do 40 godina	63 zaposlena
od 41 do 50 godina	74 zaposlena
od 51 do 60 godina	67 zaposlenih
<u>preko 61 godinu</u>	<u>19 zaposlenih</u>
UKUPNO	234 zaposlena

Ukupan broj zaposlenih koji su raspoređeni na poslovima na kojima se staž računa sa uvećanim trajanjem je 19, od čega za njih 12 staž se računa sa uvećanjem 12/15, a za 7 zaposlenih se staž računa sa uvećanjem 12/14.

12.2. Analiza finansijskih iskaza

Analiza finansijskih iskaza je svakako najvažniji dio cjelokupne analize poslovanja Društva, jer se na osnovu nje donosi sud o bonitetu Društva, njegovom položaju i uspješnosti menadžmenta. Analiza finansijskih iskaza obuhvata detaljne analize bilansa – bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o tokovima gotovine i izvještaj o promjenama na kapitalu.

12.2.1. Analiza bilansa stanja

Bilans stanja predstavlja presjek stanja poslovanja Društva i oslikava njegov finansijski položaj na određeni dan kroz oblik i strukturu sredstava i izvora finansiranja. Struktura sredstava (aktiva) prikazuje investicione aktivnosti - način na koji su sredstva uložena, dok struktura izvora finansiranja (pasiva) ukazuje na efekte investicionih aktivnosti.

Uslov za održavanje likvidnosti i solventnosti predstavlja finansijska ravnoteža, pa je opšti cilj analize bilansa stanja ispitivanje snage Društva, odnosno ispitivanje likvidnosti, solventnosti i kapitalne osnove Društva.

POZICIJE AKTIVE	2023	2022	2021	index 2023/ 2022	index 2023/ 2021
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL					
B. STALNA IMOVINA	16.965.445	12.422.950	12.736.317	137	133
I NEMATERIJALNA ULAGANJA	4.005	7.108	7.633	56	52
1. Ulaganja u razvoj					
2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	4.005	7.108	7.633	56	52
3. Goodwill					
4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi					
II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA	16.959.880	12.413.202	12.724.130	137	133
1. Zemljište i objekti	13.589.860	9.083.935	9.482.987	150	143
2. Postrojenja i oprema	486.829	448.763	365.145	108	133
3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema	10.402	7.715	3.209	135	324
3.1. Investicione nekretnine					
3.2. Biološka sredstva					
3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	10.402	7.715	3.209	135	324
4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	2.872.789	2.872.789	2.872.789	100	100
III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA	1.560	2.640	4.554	59	34
1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica					
2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima					
3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)					
4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)					
5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća					
6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)					
7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	1.560	2.640	4.554	59	34
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	252.948	678.022	457.407	37	55
D. OBRTNA SREDSTVA	5.977.483	5.425.621	4.747.097	110	126
I ZALIHE	377.405	388.918	408.676	97	92

1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni djelovi, sitan inventar i auto gume)	377.405	388.918	408.676	97	92
2. Nedovršena proizvodnja					
3. Gotovi proizvodi i roba					
4. Dati avansi					
II KRATKORIČNA POTRAŽIVANJA	3.454.365	3.460.043	3.688.702	100	94
1. Potraživanja od kupaca	3.441.865	3.443.118	3.640.881	100	95
2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica					
3. Potraživanja od ostalih povezanih lica					
4. Ostala potraživanja	12.500	16.925	47.821	74	26
4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit					
4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost					
4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	12.500	16.925	47.821	74	26
III KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	0	0	0		
1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju					
2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli					
3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani					
IV GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	2.143.111	1.576.660	649.719	136	330
V STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	2.602				
E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	2.909	2.290	717		406
F. UKUPNA AKTIVA	23.198.785	18.528.883	17.941.538	125	129

Tabela 19.: Bilansa stanja – pozicije aktive (u EUR)

Aktiva Društva ukupno iznosi 23.198.785€, uvećana je za 25% u odnosu na 2022. godinu, odnosno za 29% u odnosu na 2021. godinu. Do ovog uvećanja je došlo usled uvećanja vrijednosti imovine nakon procjene imovine Društva.

Aktiva Društva se sastoji iz pozicija kako slijede:

- **STALNA IMOVINA** koja se sastoji iz: nematerijalnih ulaganja (koncesije, patenti, licence i slična prava) u iznosu od 4.005€; zatim nekretnina postrojenja, opreme i bioloških sredstava (zemljište i objekti, postrojenja i oprema, ostala ugrađena oprema, alati i oprema) u ukupnom iznosu od 16.959.880€; kao i dugoročnih finansijskih sredstava (ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja) koja se odnose na potraživanja od zaposlenih po osnovu stambenih kredita u ukupnom iznosu od 1.560€. Vrijednost zemljišta i građevinskih objekata je procjenom imovine uvećana za oko 50% u odnosu na prethodnu godinu, odnosno za oko 43% u odnosu na 2021. godinu. Efekti procjene su opisani u poglavlju 11. Izvještaj o radu Finansijskog sektora.

- **ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA** ukupno iznose 252.948€ i odnose se na akumulirane poreske prihode nastale po osnovu privremene razlike između sadašnje knjigovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstava, kao i akumuliranih rezervisanja za odlazak u penziju i rezervisanja za jubilarne nagrade. U odnosu na prethodne godine odložena poreska sredstva su umanjena iz razloga što je manje poresko sredstvo po osnovu privremene razlike između sadašnje knjigovodstvene vrijednosti imovine i njene poreske vrijednosti, kao posljedica procjene vrijednosti imovine.

- **OBRTNA SREDSTVA** ukupno iznose 5.977.483€, a sastoje se iz: zaliha materijala (377.405€); zatim kratkoročnih potraživanja od kupaca (3.441.865€) i ostalih potraživanja (12.500€); gotovini na računima i u blagajni (2.143.111€); kao i stalnim sredstvima namjenjenim prodaji (2.602€).

- **AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA** iznos 2.909€.

- **KRATKOROČNIH FINANSIJSKIH PLASMANA** u posmatranom periodu nije bilo.

POZICIJE PASIVE	2023	2022	2021	index 2023/ 2022	index 2023/ 2021
A. KAPITAL	19.757.786	15.077.383	14.179.302	131	139
I OSNOVNI KAPITAL	4.465.405	4.465.405	4.465.405	100	100
II NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL					
III EMISIONA PREMIJA					
IV REZERVE	14.621.835	10.505.389	10.508.171	139	139
1. Zakonske rezerve					
2. Statutarne rezerve					
3. Druge rezerve					
4. pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	14.621.835	10.505.389	10.508.171	139	139
5. Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata					
V NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK	670.546	106.589	-794.274	629	-84
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	2.518.310	22.869		11012	
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	13.382	900.863	22.869	1	59
3. Gubitak ranijih godina	817.143	817.143	97.110	100	841
4. Gubitak tekuće godine	1.044.003		720.033		145
VI UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU					
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE	585.836	519.487	387.703	113	151
I DUGOROČNA REZERVISANJA	585.836	519.487	387.703	113	151
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	585.836	519.487	387.703	113	151
2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku					
3. Ostala dugoročna rezervisanja					
II DUGOROČNE OBAVEZE	0	0	0		
1. Dugoročni krediti	0	0	0		
2. Ostale dugoročne obaveze					
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE					
D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE					
E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE	1.853.832	1.822.752	2.288.017	102	81
I KRATKOROČNA REZERVISANJA					
II KRATKOROČNE OBAVEZE	1.853.832	1.822.752	2.288.017	102	81
1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije					
2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija					
3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije					
4. Obaveze prema dobavljačima	1.645.669	1.716.752	2.246.202	96	73
5. Obaveze po mjenicama					
6. Obaveze prema matičnim i zavisim pravnim licima					
7. Obaveze prema ostalim povezanim licima					
8. ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze	208.163	106.000	41.815	196	498
8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	5.763	5.104	2.778	113	
8.2. Ostale kratkoročne obaveze	4.589	1.188	549	386	836
8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	23.182	-64.856	38.488	-36	60
8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	174.629	164.564		106	
8.5. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno					
F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	1.001.331	1.109.261	1.086.516	90	92
G. UKUPNA PASIVA	23.198.785	18.528.883	17.941.538	125	129

Tabela 20.: Bilansa stanja – pozicije pasive (u EUR)

Pasiva Društva ukupno iznosi 23.198.785€, uvećana je za 25% u odnosu na 2022. godinu, odnosno za 29% u odnosu na 2021. godinu. Do ovog uvećanja je došlo usled uvećanja vrijednosti imovine nakon procjene imovine Društva.

Pasiva Društva se sastoji iz pozicija kako slijede:

- KAPITAL Društva iznosi 19.757.786€, a sastoji se iz OSNOVNOG KAPITALA u iznosu od 4.465.405€; zatim REVALORIZACIONIH REZERVI u iznosu od 14.621.835€; kao i NERASPOREĐENOG DOBITKA u iznosu od 670.546€. Procjenom vrijednosti osnovnih sredstava

formirane su nove revalorizacione rezerve. Na dan bilansa vrijednost revalorizacionih rezervi je 14.621.835,01€, dok je stanje istih na dan 31.12.2022. godine iznosilo 10.505.388,86€. To je rezultat prenosa revalorizacione rezerve na neraspoređenu dobit u iznosu 1.594.391,13€, proknjižene procjene osnovnih sredstava na dan 01.01.2023. godine i knjiženja efekata procjene u iznosu 5.724.406,34€, dok je iznos od 13.569,06€ knjižen na neraspoređenu dobit iz tekućeg perioda kao rezultat ustanovljenog manjka i viška po popisu osnovnih sredstava. Efekti procjene su opisani u poglavlju 11. Izveštaj o radu Finansijskog sektora.

- DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE ukupno iznose 585.836€ i odnose se na akumulirana rezervisanja za nagrade i druge beneficije zaposlenih.

- KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE ukupno iznose 1.853.832€, odnose se na kratkoročne obaveze prema dobavljačima (1.645.669€) i ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja – zarade i naknade zarada (4.589€); pretlačena potraživanja od kupaca (5.763€); obaveze po osnovu PDV-a i ostalih javnih prihoda (23.182€) i obaveze po osnovu poreza na dobit (174.629€).

- PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA ukupno iznose 1.001.331€ i odnose se na odloženo priznavanje prihoda od Opštine, IPA-projekata i ostalih donacija (998.359€), razgraničenje obaveza za PDV (1.823€) i odloženih prihoda od kamata po osnovu stambenih kredita datih zaposlenima (1.149€).

12.2.2. Analiza bilansa uspjeha

Bilans uspjeha je periodičan izvještaj kroz koji se sagledava prinosni položaj Društva. Veoma je važan za planiranje budućeg poslovanja. Osnovni elementi ovog bilansa su prihodi i rashodi, a njihova razlika predstavlja finansijski rezultat poslovanja, koji može biti pozitivan (dobit) ili negativan (gubitak), što iziskuje detaljnu analizu rezultata kako bi se dobio uvid u prinosnu moć Društva.

Prihodi se sastoje od prihoda iz poslovanja (redovni prihodi) i prihoda koji nisu rezultat uobičajenih aktivnosti (dobit / vanredni prihodi). Rashodi se sastoje od troškova (redovni rashodi) i gubitaka (vanredni rashodi) u toku određenog vremenskog perioda izraženi u novčanoj vrijednosti. Razlika između prihoda i rashoda predstavlja finansijski rezultat poslovanja Društva, kao i osnovno mjerilo uspješnosti njegovog poslovanja – *dobitak/gubitak*.

POZICIJA	2023	2022	2021	index 2023/ 2022	index 2023/ 2021
1. Prihodi od prodaje - neto prihod	7.532.078	7.250.564	5.964.319	104	126
prihodi od prodaje vode i odvođenja otpadnih voda PL	3.685.693	3.226.200	2.676.931	114	138
prihodi od prodaje vode i odvođenja otpadnih voda FL	3.663.716	3.796.163	3.128.022	97	117
prihodi od usluga (priklučci, naknada, crpljenje, baždarenje, monitoring, registracija, nelegalno preuzeta voda, štete, ostalo)	182.669	228.201	159.366	80	115
2. promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje					
3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	61.688	62.263	54.995	99	112
4. Ostali prihodi iz poslovanja	198.846	160.615	521.256	124	38
a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	168.947	102.054	490.562	166	34
prihodi od refundacije bolovanja	57.118	17.953	65.914	318	87
prihodi od dotacija - opština			337.030		
odloženi prihodi	108.229	84.101	87.618	129	124
prihodi od povraćaja poreskih dažbina					

ostali poslovni prihodi	3.600				
b) Ostali prihodi iz poslovanja	29.899	58.561	30.694	51	97
prihodi od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	382				
viškovi materijala i osnovnih sredstava	8.685	10.235	7.206	85	121
prihodi od smanjenja obaveza po osnovu zakona	59	173	756	34	8
prihodi od ukidanja rezervisanja			3.939		0
ostali poslovni prihodi - kazne, sudske takse, nagrada izvršitelja, štete	12.135	48.105	15.700	25	77
prihodi iz ranijih godina	8.638	48	3.093		279
c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine					
5. Troškovi poslovanja	3.753.996	2.818.249	2.858.248	133	131
a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	1.867.030	1.768.160	1.749.215	106	107
regionalni vodovod	1.198.705	1.092.754	1.219.340	110	98
troškovi materijala, rezervnih djelova, kancelarijskog materijala	244.629	227.365	189.541	108	129
troškovi goriva i maziva	64.913	64.134	50.651	101	128
troškovi električne energije	358.783	383.907	289.683	93	124
b) Ostali troškovi poslovanja	1.886.966	1.050.089	1.109.033	180	170
troškovi transportnih usluga	19.933	22.342	17.275	89	115
troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava	94.276	65.367	30.850	144	306
troškovi zakupa poslovnog inventara, prostora i opreme	12.017	5.723	24.647	210	49
troškovi reklamne i propagande	130	138	363	94	36
troškovi usluga zaštite na radu	10.025	5.400	5.400	186	186
troškovi komunalnih usluga	7.802	8.367	7.159	93	109
troškovi amortizacije osnovnih sredstava	1.255.881	488.989	544.394	257	231
troškovi rezervisanja (otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade)	78.946	133.513	87.389	59	90
troškovi zdravstvenih usluga	32.950	28.933	27.040	114	122
troškovi usluga advokata, notara i javnog izvršitelja	84.432	37.442	58.876	226	143
troškovi održavanja čistoće	8.340	4.900	19.365	170	43
troškovi usluga revizije i procjene	14.233	4.700	4.000	303	356
troškovi obrazovanja i stručnog usavršavanja	21.276	20.363	16.074	104	132
troškovi usluga parkiranja	7.871	7.950	7.296	99	108
troškovi neproizvodnih usluga - oglasi, špedicija, ostalo	16.772	21.313	17.086	79	98
troškovi reprezentacije	8.148	7.013	6.031	116	135
troškovi osiguranja imovine i radnika	6.181	6.782	3.702	91	167
troškovi platnog prometa	19.976	16.662	13.879	120	144
troškovi članarina - udruženja, sindikat, privredna komora	20.456	18.375	15.352	111	133
troškovi posebnih naknada (koncesije i regulatorna agencija)	115.077	95.250	154.506	121	74
troškovi drugih poreza - prizre, carina	20.908	16.811	28.637	124	73
sudski troškovi i troškovi vještačenja	10.456	10.474	2.490	100	420
ostali nematerijalni troškovi - sudska izvršenja, registracija, atesti, ostalo	20.880	23.282	17.222	90	121
6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	4.215.287	3.891.182	3.551.570	108	119
a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	3.198.518	2.947.709	2.234.927	109	143
b) Troškovi poreza i doprinosa	1.016.769	943.473	1.316.643	108	77
1/Troškovi poreza	208.583	168.094	286.372	124	73
2/Troškovi doprinosa za penzije	730.473	707.681	641.758	103	114
3/Troškovi doprinosa	77.713	67.698	388.513	115	20
7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske)	0	0	0		
a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)					
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)					
8. Ostali rashodi iz poslovanja	159.334	187.938	364.903	85	44
manjkovi i rashod materijala, alata, inventara i osnovnih sredstava	15.108	10.839	76.166	139	20
direktni otpisi kratkoročnih potraživanja	55.322	118.603	231.189	47	24
kazne i naknade trećim licima	68.156	42.334	42.823	161	159
izdaci za humanitarne i sportske namjene	19.147	16.050	14.550	119	132
drugi nepomenuti rashodi	1.114	3	3	37133	37133
rashodi iz ranijeg perioda	487	109	172	447	283
I. Poslovni rezultat	-336.005	576.073	-234.151	-58	143
9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu	0	0	0		
a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica					
b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica					

c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica					
10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite)	505.917	366.583	396.434	138	128
a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica					
b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica					
c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	505.917	366.583	396.434	138	128
prihodi od kamata po osnovu potraživanja	504.922	350.733	390.371	144	129
prihodi od kamata po sudskim izvršenjima	962	15.762	5.871	6	16
prihodi od kamata - ostalo	33	88	192	38	17
11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite	0	0	0		
a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica					
b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica					
c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica					
12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	-611.731	-98.492	-956.565	621	64
a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	242.798	354.660	332.317	68	73
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	854.529	453.152	1.288.882	189	66
ispravka vrijednosti kupaca	854.529	453.152	1.288.702	189	66
rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti	0	0	180		
13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite	2.481	2.135	3.065	116	81
a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima					
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima					
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	2.481	2.135	3.065	116	81
II. Finansijski rezultat	-108.295	265.956	-563.196	-41	19
III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	-444.300	842.029	-797.347	-53	56
IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno					
V. Rezultat prije oporezivanja	-444.300	842.029	-797.347	-53	56
14. Poreski rashod perioda	-599.703	56.052	77.314	-1070	-776
1. Tekući porez na dobit	-174.629	-164.564	0	106	
2. Odloženi poreski rashod ili prihod perioda	-425.074	220.616	77.314	-193	-550
15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja	-1.044.003	898.081	-720.033	-116	145
VI. Bruto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih s kapitalom/	13.569	2.782	22.869	488	59
1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	13.569	2.782	22.869	488	59
2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja					
3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu vlasničke instrumente kapitala					
4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada					
5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva					
6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje					
7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine					
8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka					
VII. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u vezi sa drugim stavkama rezultata /povezanim kapitalom/					
VIII. Neto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih kapitalom/	13.569	2.782	22.869	488	59

IX. Neto sveobuhvatni rezultat	-1.030.434	900.863	-697.164	-114	148
X. Zarada po akciji					
1. Osnovna zarada po akciji					
2. Umanjena (razdvojena) zarada po akciji					
XI. Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica					
XII. Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbjeđuju kontrolu					

Tabela 21.: analitički prikaz bilansa uspjeha (u EUR)

Poslovne promjene koje su se dešavale tokom 2023. godine dovele su do toga da neto sveobuhvatni rezultat Društva (rezultat nakon oporezivanja i promjena revalorizacionih rezervi) bude negativan i iznosi -1.030.434€, a prikazane su u bilansu uspjeha kako slijedi:

1. Prihodi od prodaje – neto prihod su u odnosu na prethodnu godinu uvećani za 4%, a njihova analitika je sledeća: prihodi od prodaje vode i prihvatanja i odvođenja otpadnih voda za pravna lica (uvećani 14%), prihodi od prodaje vode prihvatanja i odvođenja otpadnih voda za fizička lica (umanjeni za 3%), prihodi od ostalih usluga (umanjeni za 20%). Na dan 01.01.2023. godine određeni dio potrošača iz kategorije fizičkih lica prešao je u kategoriju pravnih lica u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima. Naime, svi potrošači koji su bili u kategoriji fizičkih lica a u stvari su pravna lica koja su vlasnici stambenog prostora, prevedeni su u kategoriju potrošača pravnih lica.

2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje tokom posmatranog perioda nije bilo.

3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe su uvećani za 12% i odnose se na interne situacije, kojih tokom 2023. godine nije bilo, prihode od popravljenih vodomjera i prihode od vraćenog materijala sa terena koji je upotrebljiv. Ovi prihodi prvenstveno zavise od potrebe zamjene vodomjera na terenu i servisiranja istih, dok zaključenje internih situacija zavisi od mogućnosti investiranja u infrastrukturu Društva.

4. Ostali prihodi iz poslovanja iznose 198.846€ i u odnosu na prethodni period uvećani su za 24%. Iz analitike ovih prihoda se vidi da je do uvećanja došlo usled uvećanja prihoda od refundacije bolovanja i odloženih prihoda po osnovu doniranih sredstava od državnih organa i ostalih donacija i dotacija.

5. Troškovi poslovanja sastoje se iz nabavne vrijednosti prodate robe i troškova materijala i ostalih troškova poslovanja. Ovi troškovi u ukupnom iznosu uvećani su za 33% u odnosu na 2021. godinu, odnosno za 31% u odnosu na 2020. godinu. Uvećanje cijene isporučene vode od Regionalnog vodovoda dovelo je do uvećanja troškova nabavne vrijednosti prodate robe. Usled povećanja tržišnih cijena pojedinih roba i usluga došlo je i do uvećanja pojedinih troškova kao što su: troškovi materijala, rezervnih djelova, kancelarijskog materijala goriva i maziva i električne energije, troškovi održavanja osnovnih sredstava, troškovi komunalnih usluga, troškovi zdravstvenih usluga, usluga revizije, savjetovanja i drugih intelektualnih usluga, troškovi reprezentacije, osiguranja imovine i lica, platnog prometa, članarina udruženjima, kao i troškovi ostalih neproizvodnih usluga i ostali nematerijalni troškovi. Trošak amortizacije uvećan je za čak preko 2,5 puta i iznosi 1.255.881€. Do uvećanja ovog troška došlo je usled uvećanja imovine Društva po osnovu procjene iste. Zbog svega prethodno rečenog za pokriće troškova poslovanja potrebno je 48% poslovnih prihoda, dok je u prethodnim obračunskim periodima bilo potrebno oko 38%.

6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi su uvećani za 8% zbog primjene novog Kolektivnog ugovora Društva, koji je usaglašen sa Granskim kolektivnim ugovorom, i primjenom novih koeficijenata i nove obračunske vrijednosti koeficijenta.

7. Rashoda po osnovu vrijednosnog uslađivanja imovine (osim finansijske) tokom posmatranog perioda nije bilo.

8. Ostali rashodi iz poslovanja u ukupnom iznosu umanjeni su za 15%, a sačinjeni su od manjkova i rashoda osnovnih sredstava i materijala, direktnih otpisa kratkoročnih potraživanja, kazni, humanitarnih i sportskih davanja i slično.

9. Prihoda po osnovu učešća u kapitalu tokom posmatranog obračunskog perioda nije bilo.

10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova odnose se na prihode od kamata po osnovu potraživanja, prihode od kamata po sudskih izvršenjima i ostalih prihoda od kamata. U odnosu na prethodne izvještajne periode ovi prihodi su uvećani za 38%, odnosno 28% iz razloga što je stopa zatezne kamate tokom prve polovine 2023. godine iznosila 10,50%, a u periodu 01.07. – 31.12.2023. godine iznosila je 12%, dok je u prethodnim izvještajnim periodima zatezna kamata iznosila 8%. Kako ovi prihodi predstavljaju negativnu stavku prihoda, jer se prihodi po osnovu kamata od potraživanja obračunavaju na osnovu nenaplaćenih potraživanja nakon 60 dana, može se zaključiti da je naplata bila bolja nego u prethodnim obračunskim periodima. Osim toga, prilikom utuženja ili predloga za izvršenje pristupilo se praksi ukidanja obračuna kamate.

11. Ostalih prihoda po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite tokom posmatranog perioda nije bilo.

12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine odnosi se na prihode i rashode po ovim osnovama i veći su za više od šest puta u odnosu na 2022. godinu, dok su u odnosu na 2021. godinu manji za 36%. Prihodi po ovom osnovu odnose se na naplatu potraživanja tokom 2023. godine, koja su u prethodnim obračunskim periodima proknjižena na ispravku vrijednosti kupaca. Kako je došlo do izmjena, dopuna i usklađivanja računovodstvenih politika Društva sa MRS, MSFI i Zakonom o računovodstvu, to su rashodi po ovom osnovu uvećani jer se odnose na ispravku vrijednosti kupaca za sva potraživanja starija od godinu dana, dok su se ranije odnosila na potraživanja starija od dvije godine. Ispravka vrijednosti kupaca za 2023. godinu obuhvata sva ona potraživanja iz 2022. godine koja tokom 2023. godine nisu naplaćena.

13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite odnose se na kamate iz dužničko-povjerilačkih odnosa, dok kamata po osnovu finansijskih kredita nije bilo, jer je Društvo kreditno relaksirano.

14. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja za 2023. godinu iznosi -444.300€. Obračun odloženih poreskih prihoda, koji su utvrđeni na osnovu privremene razlike između sadašnje knjigovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstava i rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade iznosi 425.074€, dok je tekući porez na dobit 174.629€. Ove promjene su u konačnici uvećale gubitak, pa

15. Gubitak nakon oporezivanja iznosi -1.044.003€. Nakon umanjenja za promjene revalorizacionih rezervi Neto sveobuhvatni rezultat iznosi -1.030.434€.

12.2.3. Analiza izvještaja o tokovima gotovine

Izvještaj o tokovima gotovine predstavlja izvedeni finansijski izvještaj koji sadrži podatke o načinu na koji se gotovina Društva koristila tokom jedne poslovne godine. Tokovima gotovine se utvrđuje iznos gotovine koja je obezbijedena iz poslovanja, iznos ulaganja u investicije, postrojenja i opremu, obim finansiranja potrebnog za proširenje ulaganja u dugoročna sredstva i procjenu stabilnosti Društva u budućim periodima, odnosno ukazuje na sposobnost Društva da stvara gotovinu, kao i potrebu Društva za gotovinom.

Izveštajem o tokovima gotovine utvrđuje se razlika između neto dobiti iz bilansa uspjeha i neto novčanih tokova iz poslovne aktivnosti, odnosno utvrđuje se da li je osnovna djelatnost Društva profitabilna i da li njeno obavljanje omogućava proizvodnju gotovine.

POZICIJA	Iznos			index 2023/ 2021	index 2023/ 2022
	2021	2022	2023		
A TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI					
I Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	5.976.818	8.306.941	8.038.730	134	97
1. Prodaja i primljeni avansi	5.859.707	8.204.838	7.950.917	136	97
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	6.062	15.762	995	16	6
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	111.049	86.341	86.818	78	101
II Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	-6.335.740	-7.310.844	-7.394.320	117	101
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	-2.657.183	-2.918.140	-2.713.637	102	93
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	-3.296.802	-3.891.182	-4.167.604	126	107
3. Plaćene kamate	-3.065	-2.135	-2.481	81	116
4. Porez na dobitak	0	0	-164.564	#####	#####
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	-378.690	-499.387	-346.034	91	69
III Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	-358.922	996.097	644.410	64	65
B TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA					
I Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	2.335	1.884	1.051	45	56
1. Prodaja akcije i udjela (neto priliv)					
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava					
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	2.335	1.884	1.051	45	56
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja					
5. Primljene dividende					
II Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	-12.427	-71.040	-79.010	636	111
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)					
2. kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	-12.427	-71.040	-79.010	636	111
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)					
III Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	-10.092	-69.156	-77.959	772	113
C TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA					
I Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	0	0	0		
1. Uvećanje osnovnog kapitala					
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	0	0	0		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze					
II Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	0	0	0		
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela					
Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	0	0	0		
3. Finansijski lizing					
4. Isplaćene dividende					
III Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	0	0	0		
D NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	-369.014	926.941	566.451	61	61

E GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	1.018.733	649.719	1.576.660	155	243
F POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE					
G NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE					
H GOTOVINE NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	649.719	1.576.660	2.143.111	330	136

Tabela 23.: analitički prikaz novčanih tokova (u EUR)

Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti Društva iznosi 644.410€. Iako su odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti na skoro istom nivou kao prethodne, prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti su manji za 3% pa je to dovelo do smanjenja neto toka gotovine iz poslovnih aktivnosti.

Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja odnosi se na prilive od ostalih finansijskih plasmana (1.051€) i odlive novca usled ulaganja u osnovna sredstva (79.010€).

Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja nije bilo jer je Društvo kreditno relaksirano, te u nekom budućem periodu se može, u zavisnosti od potrebe, zadužiti po osnovu novog kredita.

Sve prethodno je rezultiralo da ukupan neto tok gotovine tokom 2023. godine bude pozitivan i iznosi 566.451€, i manji je za 39% u odnosu na 2022. godinu.

Gotovina na početku izvještajnog perioda iznosila je 1.576.660€. Nakon svih promjena koje su se desile tokom 2023. godine, gotovina na kraju izvještajnog perioda iznosi 2.143.111€, što je za 36% više nego na kraju 2022. godine, odnosno za 230% više nego na kraju 2021. godine.

12.2.4. Analiza iskaza o promjenama na kapitalu

Izveštaj o promjenama na kapitalu sadrži promjene uloženog kapitala, promjene na revalorizacionim rezervama i akumuliranoj dobiti ili gubitku iz prethodnog obračunskog perioda. Ovaj izvještaj pokazuje kako se finansijski položaj i uspješnost poslovanja odrazila na vrijednost kapitala u proteklom periodu, tj. koje su promjene uticale na povećanje, a koje na smanjenje kapitala u tom periodu.

Osnovni kapital Društva je isti kao i u prethodnom obračunskom periodu. Nakon neto promjena u vidu promjena revalorizacionih rezervi, prenosa dobitka iz ranijih godina i ostvarenog gubitka, na dan 31.12.2023. godine kapital Društva iznosi 19.757.787€.

pozicija	OPIS	red br		osnovni kapital grupa (30 bez 309)		ostali kapital (rn 309)		neuplaćeni upisani kapital (grupa31)		Emisiona premija		Rezerve (rn 321.322)		Revalorizacije rezerve (grupa 33)		Neraspoređena dobit (grupa 34)		Gubitak (grupa 35)		Otkupljene sopstvene akcije i Udjeli (rn 237)		Ukupno (kolone 2+3+4+5+6+7+8-9-10)			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1.	stanje na dan 01.01.2021. godine	401	4.465.405	410	419	428	437	446	455	464	473	482	14.179.302										11	14.179.302	
2.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		411	420	428	438	447	456	465	474	483													
3.	korigovano početno stanje na dan 01.01.2021. godine (r.br.1+2)	403	4.465.405	412	421	430	439	448	457	466	475	484	14.179.302												
4.	Neto promjene u 2021. godini	404		413	422	431	440	449	458	467	476	485	898.081												
5.	stanje na dan 31.12. 2021. godine (r.br.3+4)	405	4.465.405	414	423	432	441	450	459	468	477	486	15.077.383												
6.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		415	424	433	442	451	460	469	478	487													
7.	korigovano stanje na dan 01.01.2022. godini (r.br.5+6)	407	4.465.405	416	425	434	443	452	461	470	479	488	15.077.383												
8.	Neto promjene u 2022. godini	408		417	426	435	444	453	462	471	480	489	4.680.404												
9.	Stanje na dan 31.12.2022.godine (r.br.7+8)	409	4.465.405	418	427	436	445	454	463	472	481	490	19.757.787												

Tabela 23.: iskaz o promjenama na kapitalu (u EUR)

12.3. Pokazatelji poslovanja

Analiziranjem finansijskih pokazatelja povezuju se finansijski iskazi, odnosno bilans stanja i bilans uspjeha, što omogućava vrednovanje finansijskog stanja i poslovanja Društva.

12.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti Društva da servisira tekuće obaveze, odnosno da je u mogućnosti da plaća svoje tekuće obaveze baveći se svojom osnovnom djelatnošću. Osnovni pokazatelji likvidnosti su tekuća i ubrzana likvidnost i finansijska stabilnost.

Tekuća likvidnost = tekuća sredstva / tekuće obaveze

TEKUĆA LIKVIDNOST	2020	2021	2022	2023
tekuća sredstva	5.837.473	4.747.097	5.425.621	5.977.484
tekuće obaveze	4.257.566	3.374.533	2.932.013	2.855.163
koeficijent	1,37	1,41	1,85	2,09

Ubrzana likvidnost = (tekuća sredstva – zalihe)/tekuće obaveze

UBRZANA LIKVIDNOST	2020	2021	2022	2023
tekuća sredstva	5.837.473	4.747.097	5.425.621	5.977.484
zalihe	412.129	408.676	388.918	377.405
tekuće obaveze	4.257.566	3.374.533	2.932.013	2.855.163
koeficijent	1,27	1,29	1,72	1,96

Finansijska stabilnost = dugotrajna imovina / (kapital + dugoročne obaveze)

FINANSIJSKA STABILNOST	2020	2021	2022	2023
dugotrajna imovina	13.243.589	12.736.317	12.422.950	16.965.445
kapital	14.899.335	14.179.302	15.077.384	19.757.786
dugoročne obaveze	0	0	0	0
koeficijent	0,89	0,90	0,82	0,86

Racio novčane likvidnosti = novac na žiro-računu na kraju posl.god. / tekuće obaveze

RACIO NOVČANE LIKVIDNOSTI	2020	2021	2022	2023
novac na ž.r.	1.018.733	649.719	1.576.660	2.143.111
tekuće obaveze	5.837.473	3.374.533	2.932.013	2.855.163
koeficijent	0,17	0,19	0,54	0,75

Dosadašnje operativne aktivnosti Društva bile su usmjerene na povećanje očitavanja i fakturisanje očitanih kubika vode, zatim na naplatu i smanjenje potraživanja kako bi se obezbijedila nesmetana likvidnost Društva i poboljšala njegova finansijska stabilnost i položaj. Primjetno je da se kroz prikazani vremenski period koeficijenti likvidnosti mijenjaju. I pored ovih promjena u pomenutim koeficijentima, kako je koeficijent finansijske stabilnosti manji od 1, to se da zaključiti da je Društvo uspjelo da održi stabilnost u poslovanju i samostalno servisira svoje obaveze. Takođe se može zaključiti da je finansijska situacija Društva poboljšava s obzirom da su

oba pokazatelja likvidnosti, kao i ratio novčane likvidnosti uvećani u odnosu na prethodni posmatrani vremenski period. U sledećoj godini svakako da treba nastaviti s trendom poboljšanja operativnih aktivnosti, kako bi se postigla što bolja finansijska stabilnost Društva.

12.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Putem ovih pokazatelja utvrđuje se razmjera u kojoj se imovina finansira iz pozajmljenih sredstava i koliko su puta fiksne naknade pokrivenne dobitkom.

Pokazatelj zaduženosti = ukupne obaveze / ukupna imovina

POKAZATELJ ZADUŽENOSTI	2020	2021	2022	2023
ukupne obaveze	4.561.819	3.762.236	3.451.500	3.463.802
ukupna imovina	19.461.154	17.941.538	18.128.883	23.198.785
koeficijent	0,23	0,21	0,19	0,15

Faktor zaduženosti = ukupne obaveze / (neraspoređena dobit + amortizacija)

FAKTOR ZADUŽENOSTI	2020	2021	2022	2023
ukupne obaveze	4.561.819	3.762.236	3.451.500	3.463.802
neraspoređena dobit	0	0	923.732	0
amortizacija	676.273	544.394	488.989	1.255.881
koeficijent	6,75	6,91	2,44	2,76

Pokazatelj vlastitog finansiranja = kapital / ukupna imovina

POKAZATELJ VLASTITOG FINANSIRANJA	2020	2021	2022	2023
kapital	14.899.335	14.179.302	15.077.384	19.757.786
ukupna imovina	19.461.154	17.941.538	18.528.883	23.198.785
koeficijent	0,77	0,79	0,81	0,85

Koeficijent finansiranja = ukupne obaveze / kapital

KOEFICIJENT FINANSIRANJA	2020	2021	2022	2023
ukupne obaveze	4.561.819	3.762.236	3.451.500	3.463.802
kapital	14.899.335	14.179.302	15.077.383	19.757.786
koeficijent	0,31	0,27	0,23	0,18

Pokazatelji zaduženosti procjenjuju finansijski rizik Društva i mjere stepen njegove zaduženosti, odnosno prikazuju rizik da li će Društvo biti u mogućnosti da vrati svoja dugovanja. Što je veći odnos duga i imovine veći je finansijski rizik, i obratno. Koeficijent finansiranja se još naziva i pokazateljem mogućeg zaduživanja, odnosno omogućava lakše sagledavanje rizika u ulaganje i kreditna zaduživanja. Granica kreditne sposobnosti je odnos obaveza i kapitala 2:1. Vrijednosti ovih pokazatelja pokazuju da se Društvo finansira iz sopstvenih izvora, ne nalazi se u finansijskom riziku jer je kreditno relaksirano i sposobno je da vraća svoje dugove. Kako je Društvo u 2023. godini poslovalo je sa gubitkom njegova stabilnost je poljuljana te se mora uporno raditi na unapređenju poslovnih aktivnosti.

Stepen pokrića I = vlastiti kapital / dugotrajna imovina

STEPEN POKRIĆA I	2020	2021	2022	2023
vlastiti kapital	10.433.930	9.713.897	10.611.978	15.292.381
dugotrajna imovina	13.243.589	12.736.317	12.422.950	16.965.445
koeficijent	0,79	0,76	0,85	0,90

Stepen pokrića II = ukupni kapital / dugotrajna imovina

STEPEN POKRIĆA II	2020	2021	2022	2023
ukupni kapital	14.899.335	14.179.302	15.077.383	19.757.786
dugotrajna imovina	13.243.589	12.736.317	12.422.950	16.965.445
koeficijent	1,13	1,11	1,21	1,16

Stepen pokrića je pokazatelj iz kojeg se vidi iz kojih izvora se pokrivaju dugotrajna sredstva i u kojem stepenu. U zavisnosti od toga koje izvore stavljamo u odnos sa dugotrajnom imovinom, odnosno poslovnim sredstvima razlikujemo stepen pokrića I i stepen pokrića II. Stepenn pokrića II ne bi smio biti manji od 1, jer to ukazuje na to da se dugotrajna imovina finansira iz kratkoročnih izvora, što bi ugrozilo dugotrajnu likvidnost Društva. Dugoročajna imovina treba da bude približno jednaka dugoročnim izvorima, a kratkoročajna imovina približno jednaka kratkoročnim izvorima. Vlastitim kapitalom je dugotrajna imovina pokrivena sa 116%, što znači da se ukupna dugotrajna imovina finansira iz vlastitog kapitala.

12.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poslovanja mjere koliko efikasno Društvo upotrebljava svoje resurse i ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Prilikom izračunavanja ovih pokazatelja u obzir se uzimaju prosječne vrijednosti imovine i potraživanja za posmatrani vremenski period.

Koeficijent obrta ukupne imovine = prihod od prodaje / prosječna ukupna imovina

KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	2020	2021	2022	2023
prihod od prodaje	4.556.697	5.964.319	7.250.564	7.532.078
prosječna ukupna imovina	19.782.590	19.782.590	19.782.590	19.782.590
koeficijent	0,23	0,30	0,37	0,38

Koeficijent obrta potraživanja = prihod od prodaje / prosječna potraživanja

KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	2020	2021	2022	2023
prihod od prodaje	4.556.697	5.964.319	7.250.564	7.532.078
prosječna potraživanja	3.752.430	3.752.430	3.752.430	3.752.430
koeficijent	1,21	1,59	1,93	2,01

Trajanje naplate potraživanja u danima = 365 / koeficijent obrta potraživanja

TRAJANJE NAPLATE POTRAŽIVANJA U DANIMA	2020	2021	2022	2023
dani	366	365	365	365
koeficijent obrta potraživanja	1,21	1,59	1,93	2,01
koeficijent	301	230	189	182

Iz ovih koeficijenata može se vidjeti da se naplata potraživanja „ubruala“ i da je trajanje naplate potraživanja sada 182 dana. S obzirom da bi trajanje naplate potraživanja trebalo da bude manje od 60 dana (nakon tog vremena Društvo obračunava zateznu kamatu u skladu sa Zakonom), a da je trenutno preko tri puta duže, može se zaključiti da situacija sa naplatom potraživanja nije baš na zadovoljavajućem nivou. Ovakav rezultat je posljedica velikog broja potraživanja iz ranijih obračunskih perioda, kao i neriješena situacija u vezi međusobnih obaveza i potraživanja između Društva i njegovog Osnivača. Zbog pomenutog može se zaključiti da je rizik od nemogućnosti naplate potraživanja veoma visok, što svakako predstavlja veliki problem u poslovanju. Neophodno je u što kraćem roku riješiti situaciju sa Osnivačem, a za ostala potraživanja primjeniti neku od zakonski osnovanih aktivnosti naplate – izvršenja, utuženja i slično.

12.3.4. Ekonomski pokazatelji

Ekonomski pokazatelji govore o produktivnosti Društva i njegovom ekonomskom poslovanju. Ekonomičnost ukazuje na brižljivost trošenja sredstava, pa se odražava kao odnos između ostvarenih učinaka i inputa proizvodnje. Zahtjev ekonomičnosti je ostvarenje što boljih rezultata uz što manje trošenje radne snage, sredstava i vremena.

	2020	2021	2022	2023
<i>Odnos troškova zaposlenih i poslovnih prihoda</i>	0,70	0,60	0,52	0,54
<i>Odnos troškova amortizacije i prihoda od prodaje</i>	0,15	0,09	0,07	0,17
<i>Utrošena sredstva po zaposlenom (€)</i>	2.276	2.345	2.862	2.780
<i>Količina iscrpljene vode po radniku (m³)</i>	2.402	2.887	2.935	3.045
<i>Produktivnost I (m³)</i>	871	1.155	1.275	1.420
<i>Produktivnost II (m³)</i>	1.602	2.199	2.560	2.615
<i>Produktivnost III (€/m³)</i>	1,20	0,90	0,92	0,87

Ovi pokazatelji ukazuju na ostvarenje rezultata u odnosu na trošenje radne snage, sredstava i vremena. Za troškove zaposlenih neophodno je izdvojiti oko 54% poslovnih prihoda, dok je za trošak amortizacije potrebno 17% poslovnih prihoda. Utrošena sredstva po zaposlenom prosječno godišnje iznose 2.780€. Analiza iscrpljene i nabavljene vode kaže da svaki radnik prosječno mjesečno iscrpi i nabavi 3.045 m³ vode, od toga „proda“ 1.420 m³ ili 47%. Za ovu količinu prodane vode radnik ostvari prihod od prodaje vode prosječno mjesečno 2.615. Iako su uloženi veliki naponi i smanjeni gubici u odnosu na prethodni period, koeficijenti produktivnosti su u neskladu i ukazuju na velike količine neprihodovane vode (gubitke). Predstojeći period svakako je veoma značajan za poslovanje Društva. Kao što je rečeno u poglavlju 5. Izveštaj o zahvaćenju/nabavljenoj i fakturiranoj količini vode, sva sredstva treba usmjeriti na smanjenje gubitaka, kako tehničkih, tako i ekonomskih i finansijskih. S tim u vezi neophodno je sa Osnivačem dogovoriti investiranje u mrežu, poboljšati kvalitet rada na detekciji kvarova i očitavanju mjernih instrumenata, poboljšati naplatu potraživanja, kao i prijem novih potrošača, pronalaženje nelegalnih potrošača, adekvatno rasporediti radnu snagu, obučiti kadrove za tehničke poslove koji su neophodni za nesmetan rad na terenu i slično.

Racio poslovne ekonomičnosti = poslovni prihodi / poslovni rashodi

POSLOVNA EKONOMIČNOST	2020	2021	2022	2023
poslovni prihodi	4.756.922	6.509.876	7.414.881	7.762.713
poslovni rashodi	5.739.156	6.409.818	6.709.431	7.969.282
koeficijent	0,83	1,02	1,11	0,97

Racio ukupne ekonomičnosti = ukupan prihod / ukupni troškovi

UKUPNA EKONOMIČNOST	2020	2021	2022	2023
ukupni prihodi	5.735.070	7.269.320	8.194.685	8.541.327
ukupni rashodi	7.202.743	8.066.667	7.352.656	8.985.627
koeficijent	0,80	0,90	1,11	0,95

Racio poslovne ekonomičnosti i racio ukupne ekonomičnosti nam pokazuju koliko se eura poslovnih/ukupnih prihoda Društvo ostvari na svaki euro poslovnih/ukupnih rashoda. Oba ova koeficijenta su manji od 1, što daje signal menadžentu da je, u odnosu na prethodnu, ova godina bila lošija, te ukazuje na potencijalni rizik u poslovanju.

12.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti upućuju na sposobnost privrednog društva da ostvaruje profit. Najčešće korišteni indikatori za analizu profitabilnosti su stopa prinosa sredstava ROA i stopa prinosa kapitala ROE.

ROE = neto rezultat / kapital

STOPA POVRATA AKTIVE (ROA)	2020	2021	2022	2023
neto rezultat	-1.273.103	-797.347	900.863	-1.044.003
kapital	14.899.335	14.179.302	15.077.383	19.757.786
koeficijent	-8,54	-5,62	5,97	-5,28

ROA = neto rezultat / ukupna imovina

PRINOS NA IMOVINU (ROE)	2020	2021	2022	2023
neto rezultat	-1.273.103	-720.033	900.863	-1.044.003
ukupna imovina	19.461.153	17.941.538	18.528.883	23.198.785
koeficijent	-6,54	-4,01	4,86	-4,50

Kako je naše Društvo neprofitno za očekivati je da su ova dva pokazatelja niska, ali su nam značajna, jer pokazuju da li problem u poslovanju predstavlja neadekvatna prodaja ili neadekvatna kontrola troškova. Tokom 2023. godine adekvatnom kontrolom troškova i dosta dobrom prodajom postignut je napredak u poslovanju. Međutim, efekti procjene imovine Društva, koji su se najviše odrazili na uvećanje amortizacije, došlo je do smanjenja neto rezultata, što se odrazilo i na znatan pad ovih koeficijenata.

12.3.6. Finansijski pokazatelji

Finansijski pokazatelji upućuju na sigurnost i stabilnost Društva, kao i na mogućnost samofinansiranja.

$$\text{Stepen finansijske sigurnosti} = \frac{\text{kapital} + \text{rezerve} + \text{dobitak}}{\text{pasiva}}$$

STEPEN FINANSIJSKE SIGURNOSTI	2020	2021	2022	2023
upisani kapital	4.465.405	4.465.405	4.465.405	4.465.405
rezerve	10.531.040	10.508.171	10.505.389	14.621.835
neraspoređena dobit - gubitak	-97.110	-794.274	106.589	670.546
pasiva	19.461.154	17.941.538	17.941.538	23.198.785
koeficijent	0,77	0,79	0,84	0,85

$$\text{Stepen finansijske stabilnosti} = \frac{\text{kapital} - \text{dugoročne obaveze}}{\text{stalna imovina} + \text{zalihe}}$$

STEPEN FINANSIJSKE STABILNOSTI	2020	2021	2022	2023
kapital i rezerve	14.899.335	14.179.302	15.077.383	19.757.786
dugoročne obaveze	0	0	0	0
stalna imovina	13.243.588	12.736.317	12.422.950	16.965.445
zalihe	412.129	408.676	388.918	377.405
koeficijent	1,09	1,08	1,18	1,14

$$\text{Stepen samofinansiranja} = \frac{\text{kapital} + \text{dobitak}}{\text{stalna sredstva} + \text{zalihe}}$$

STEPEN SAMOFINANSIRANJA	2020	2021	2022	2023
upisani kapital	4.465.405	4.465.405	4.465.405	4.465.405
rezerve	10.531.040	10.508.171	10.508.171	14.621.835
neraspoređena dobit/gubitak	-97.110	-794.274	106.589	670.546
stalna imovina	13.243.588	12.736.317	12.022.950	16.965.445
zalihe	412.129	408.676	388.918	377.405
koeficijent	1,09	1,08	1,21	1,14

Nakon sagledavanja finansijskih pokazatelja rezultat poslovanja Društva, iako poljuljan zbog efekata procjene, može se ocijeniti kao **dobar** finansijski položaj, jer poslovanje Društva obezbjeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti i solventnosti, zaduženost obezbjeđuje njegovu nezavisnost i u mogućnosti je da se finansira iz sopstvenih sredstava. Koeficijenti finansijskih pokazatelja ukazuju na rizik po poslovanje Društva. Nadamo se da će u budućem periodu dobrom poslovnom politikom rezultat poslovanja popraviti u korist dobre stabilnosti Društva.

13. Zaštita životne sredine

U cilju zaštite životne sredine Društvo je implementiralo ISO Standard 14001:2015 Sistem menadžmenta životnom sredinom, kao i HACCP sistem po Codex Alimentariusu CAC/CRP 1-969, rev 4-2003.

U skladu sa Zakonom o životnoj sredini i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu Društvo posjeduje Sistem menadžmenta životnom sredinom prema standardu ISO 14001:2015 EMS. Ovaj standard utvrđuje da li se ostvaruje kontinuirana usklađenost sistema kvaliteta sa uspostavljenim kriterijumima i zakonskim zahtjevima. Kriterijumi su zasnovani na procesima koji su identifikovani i dati u procedurama upravljanja otpadom i određeni su zakonskom regulativom kojim su propisani kako upravljanje otpadom, tako i monitoring životne sredine.

Procesi su sadržani u procedurama i uputstvima koja se odnose na identifikaciju aspekata i vrednovanje uticaja na životnu sredinu, identifikaciju usklađenosti, praćenje i mjerenje performansi životne sredine, upravljanje otpadom, reagovanje u slučaju vanredne situacije i slično. Procedure i uputstava su usvojene u avgustu 2018. godine, a preispitivanje i provjera standarda u novembru 2019. godine. Za upravljanje pomenutom dokumentacijom imenovano je odgovorno lice, a za implementaciju standarda lice odgovorno za EMS. Politika kvaliteta i životne sredine usvojena je 05.08.2018. godine, čime je iskazana opredijeljenost prevenciji zagađenja s ciljem upravljanja otpadom i racionalnim korišćenjem svih resursa.

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini Društvo obavlja sledeće aktivnosti:

- racionalno koristi prirodne resurse,
- uvodi energetske efikasniju tehnologiju,
- upotrebljava proizvode koji manje ugrožavaju životnu sredinu,
- preduzima mjere prevencije i otklanja posljedice ugrožavanje i štete po životnu sredinu i život ljudi,
- kontroliše postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- uračunava troškove zaštite životne sredine u cijene svojih usluga,
- sve druge aktivnosti koje su u skladu sa ovim Zakonom.

Za 2023. godinu, a shodno gore pomenutim procedurama bilo je predviđeno sledeće:

- interna provjera,
- eksterna provjera i sertifikacija,
- izgradnja spremišta za skladištenje otpada,
- sprovođenje edukacije zaposlenih o upravljanju otpadom, zaštiti životne sredine i efektima uticaja generisanog otpada na životnu sredinu,
- sklapanje ugovora sa ovlašćenim operaterom za upravljanje otpadom.

Interna provjera sprovedena je 19.04.2023. godine, dok je eksterna provjera sprovedena 11.10.2023. godine od strane sertifikacionog tijela MonteCert doo. Nakon eksterne provjere, sertifikaciono tijelo je konstatovalo da se sprovede aktivnosti definisane procedurama, uz

nekoliko sugestija i napomena, a koje se odnose na privremeno skladištenje i uklanjanje otpada generisanog u toku radnih aktivnosti.

Tokom 2023. godine potpisan je Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji za predmet nabavke: zbrinjavanje opasnog otpada sa Hemosan doo iz Bara, kojim se Hemosan obavezao da prihvati opasan otpad i da sa istim postupa u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Pravilnikom o klasifikaciji otpada i katalogu otpada. Podaci o generisanom otpadu za 2023. godinu dostavljeni su Upravi za statistiku, odsjek za evidenciju otpada Podgorica.

Predviđene aktivnosti vezane za unapređenje standarda ISO 14001:2015 – Sistem menadžmenta zaštite životne sredine su:

- snimanje početnog ekološkog stanja po lokacijama, identifikacija uticaja na promjene životne sredine i analiza i vrednovanje uticaja za 2024. godinu
- sprovođenje edukacije zaposlenih o upravljanju otpadom, zaštiti životne sredine i efektima uticaja generisanog otpada na životnu sredinu
- sklapanje ugovora sa ovlašćenim operaterom za upravljanje otpadom.

Društvo, zbog osnovne djelatnosti kojom se bavi – sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode, a shodno kriterijumima definisanim Zakonom, Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja plaća Naknadu za korišćenje vode i Naknadu za zaštitu voda od zagađivanja. Na kraju svake poslovne godine Društvo Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja dostavlja podatke o količini fakturisane vode i otpadnih voda na osnovu kojih Ministarstvo određuje visinu pomenutih naknada. Za 2023. godinu Naknada za korišćenje voda (po konačnom obračunu) iznosila je 82.792,65€, dok je Naknada za zaštitu voda od zagađivanja (po konačnom obračunu) iznosila 12.229,58€.

Iako se direktno ne odnosi na zaštitu životne sredine, HACCP sistem je svakako usko povezan sa zaštitom životne sredine, jer je to sistem koji se odnosi na bezbjednost hrane. Kao Društvo čija je osnovna djelatnost sakupljanje, prečišćavanje i distribucija pijaće vode, bili smo u zakonskoj obavezi da uvedemo HACCP sistem, što je i urađeno oktobra 2017. godine. Uspostavljeni HACCP sistem prati identifikovane kritične i kontrolne tačke (CC tačke) na način koji omogućava dobijanje pijaće vode koja ne može ugroziti bezbjednost korisnika. Precizno su definisani svi hazardi koji mogu da se pojave tokom proizvodnje i distribucije vode, kao posljedica direktne i indirektno kontaminacije. Evidentirane su sve opasnosti od izvora sirove vode, njene dezinfekcije, preko distributivne mreže koja dovodi vodu do krajnjih korisnika. Definisane su kontrolne mjere kojima se eliminiše i/ili smanjuje opasnost od kontaminacije vode. Posljednja nadzorna provjera je izvršena u oktobru 2023. godine i tada je uspostavljeni HACCP sistem verifikovan na osnovu analize koju je uradila eksterna organizacija. Preporučeno formiranje laboratorije zbog bolje interne provjere vode. Predlozi za poboljšanje uspostavljenog HACCP sistema su: priključenje rezervoara na kanalizacionu mrežu; osposobljavanje muljnih ispusta na distributivnim cjevovodima; nakon svakog saniranja kvara isprati cjevovode; postaviti novu izolaciju na usisni cjevovod u Reževićima; proširiti SCADA sistem; ispirati i hiperhlorisati rezervoare dva puta godišnje; formirati laboratoriju.

14. Upravljanje rizicima

Pored toga što je i zakonska obaveza, potreba za uspostavljanje upravljanja rizicima u javnom sektoru temelji se na tome što svaka aktivnost u poslovanju društva, odnosno u ostvarivanju postavljenih ciljeva, sa sobom nosi određeni rizik. Kako bi se taj rizik sveo na minimum neophodno je identifikovati, procijeniti i upravljati rizicima koji mogu ugroziti ostvarivanje ciljeva.

Kao odgovorno pravno lice Društvo upravlja rizicima tako što su sva odgovorna lica u Društvu obavezna da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, o novim prijetnjama i predlozima za sprovođenje mjera za sprječavanje rizika. Međutim, neminovno je da ova oblast iziskuje angažovanje jednog povjerioca koji bi poslove u vezi upravljanja rizicima svakodnevno obavljao i vršio analize rizika na svim nivoima Društva.

Tokom 2022. godine donesen je novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, koji je usaglašen sa Zakonom o radu, koji je stupio na snagu 07.01.2020. godine. Ovaj Pravilnik je doveo do pojedinih promjena u kadrovskoj strukturi (obrađeno u odjeljku 2. Organizaciona struktura Društva). Od 01.01.2023. godine na snazi je Opšti kolektivni ugovor, dok je 23.10.2023. godine usvojen Granski kolektivni ugovor (SL.list CG, br.093/23). U skladu sa istim bilo je potrebno da se donese i usvoji Kolektivni ugovor na nivou Društva, što je i odrađeno, te je Kolektivni ugovor Društva stupio na snagu 06.12.2023. godine.

Što se tiče drugih rizika važno je napomenuti sledeće: havarije na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži usled dotrajalosti infrastrukture; ukupni gubici (ekonomski i tehnički); sudski procesi koji se vode protiv Društva i mogućnost blokade tekućih računa kod poslovnih banaka; donošenje izmjena i dopuna Metodologije za utvrđivanje cijena regulisanih komunalnih djelatnosti od strane Regulatorne agencije za energetiku koja može smanjiti cijene usluga koje Društvo pruža korisnicima; nerješena situacija sa Osnivačem oko međusobnih potraživanja i obaveza; eventualni novi ugovor o nabavci vode sa Regionalnim vodovodom; zastara i nemogućnost naplate potraživanja i slično.

Navedeni rizici mogu se svrstati pod različite finansijske rizike. Jedan od najznačajnijih finansijskih rizika je kreditni rizik, odnosno rizik od nemogućnosti kupaca da svoja dugovanja prema Društvu izmire u potpunosti u propisanom vremenskom periodu (60 dana), nakon kojeg se nesavjesnim potrošačima obračunava zatezna kamata po propisanoj kamatnoj stopi. Obzirom da na ovaj način dolazi do povećavanja potraživanja, Društvo primjenjuje različite mehanizme svoje poslovne politike kako bi iste umanjilo – pokretanje upravnih stvari pred Javnim izvršiteljem ili nadležnim sudom, isključenja sa vodovodne mreže u skladu sa Zakonom i slično. Što se tiče tržišnog rizika može se sa sigurnošću reći da Društvo nije izloženo ovom riziku jer svoje poslovne transakcije obavlja u evrima (važećoj valuti u Crnoj Gori) i nema ni finansijskih sredstava ni obaveza sa varijabilnom kamatnom stopom.

Kroz poglavlje 12.3. Pokazatelji poslovanja sagledano je upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom kapitala. Praćenjem uspostavljenog finansijskog plana za 2023. godinu, rezervisanjem

novčanih sredstava, pridržavanjem pozitivnog odnosa između priliva i odliva novčanih sredstava, kao i sagledavanjem odnosa obaveza i kapitala može se zaključiti da Društvo adekvatno upravlja ovim rizicima.

Kao jedan od glavnih rizika prvenstveno po zdravlje stanovništva, a samim tim i po poslovanje Društva, je svakako kontaminacija vode za piće. Kako bi se ovaj rizik spriječio Društvo je, kao što je rečeno u poglavlju 13. Zaštita životne sredine, implementiralo HACCP sistem, kojim su precizno definisani svi hazardi koji mogu da se pojave u toku proizvodnje i distribucije vode, kao posledica direktne i indirektno kontaminacije. Identifikovanje hazarda vršeno je posmatranjem dijagrama toka vode. Nakon identifikovanja hazarda razmotren je svaki identifikovani hazard i određeno koji su hazardi od posebnih značaja, odnosno čije je eliminisanje ili svodjenje na prihvatljiv nivo od suštinske važnosti za obezbjeđivanje zdravstveno ispravne vode za ljudsku upotrebu. Evidentirane su sve opasnosti od izvora sirove vode, dezinfekcije, preko distributivne mreže do krajnjih korisnika. Definisane su kontrolne mjere kojima se eliminiše ili smanjuje opasnost što je i dokumentovano. Kontrolne mjere su identifikovane uzimajući u obzir događaje koji mogu da izazovu kontaminaciju vode, direktno ili indirektno, kao i aktivnosti koje mogu ublažiti rizike tih događaja.

Na snazi su pravilnici, procedure i uputstava u pojedinim sektorima koji se tiču upravljanja rizicima, a koje je Društvo uspostavilo u prethodnom periodu: Uputstvo za djelovanje u vanrednim situacijama (havarijama), Pravilnik o računovodstvenim politikama u skladu sa MRS/MSFI, Pravilnik o finansijskom poslovanju, Pravilnik o načinu evidentiranja i izdavanja izlaznih faktura, Uputstvo za rješavanje nastalog duga kod nesavjesnih potrošača i drugi. Unapređenje HACCP sistema i standarda (ISO 9001:2015 – sistem upravljanja kvalitetom; ISO 14001:2015 – sistem menadžmenta životnom sredinom; ISO 27001:2013 – sistem menadžmenta bezbjednosti informacija), zatim saradnja sa Javnim izvršiteljima i Regulatornom agencijom za energetiku, kao i unapređenje Plana javnih nabavki, uspostavljanje Plana integriteta i Benchmarkinga svakako omogućavaju jasnije sagledavanje rizika po poslovanje.

REGISTAR RIZIKA		PROJENE I MJERENJE RIZIKA			REAGOVANJE NA RIZIK			PREGLED I IZVJEŠTAVANJE O RIZICIMA				
oblasti rizika	radna mjesta	osnovni rizici	postojeće mjere kontrole	preostali rizici (rezidualni)	vjer .	po slj ed ic e	pr oc je na	predložene mjere za smanjenje/otklanjanje rizika	odgovorna osoba	rok	st.	kratak opis i ocjena realizacije mjere
1.1 Rukovođenje i upravljanje	Izvršni direktor	Donošenje nezakonitih odluka	Interna akta institucije	5	8	40		Donošenje odluka u više instanci	Članovi odbora direktora Direktor Rukovodilac pravne službe	na godinu dana		Djelimično realizovano Pravna služba priprema odluke u skladu sa zakonom a verifikaciju istih vrši izvršni direktor i odbor direktora
		Iskorišćavanje javne funkcije ili službenog položaja	izvještavanje Agenciji za sprječavanje korupcije					Donošenje procedura od važnosti za odnos zaposleni rukovodilac	Rukovodilac pravne službe	13.09.2023.		Realizovano Interni akti društva se redovno nadograđuju i usaglašavaju sa odgovarajućim zakonima
		Nedozvoljeni uticaj na rukovodioca ili zaposlene	Podnošenje izvještaja Skupštini					Kontrola zloupotreba javne funkcije od strane osnivača	Članovi odbora direktora	13.09.2023.		Realizovano Kontrola se vrši od strane odbora direktora, revizijskog izvještaja
		Primanje nedozvoljenih poklona ili druge nedozvoljene koristi	Zakon o zaštiti diskriminacije na radnom mjestu Zakon o sprječavanju korupcije							13.09.2023.		

2.1 Kadrovska politika, etično i profesionalno ponašanje zaposlenih	Direktor Sektora prodaje	Iskorišćavanje javne funkcije ili službenog položaja	Nedostatak plana razvoja*	6	7	42	Procedure kod upravljanja kadrovskim pitanjima	Izvršni direktor	Do isteka plana	Realizovano Donesene interne procedure i iso standardi po kojima se reguliše politika upravljanja kadrovskim pitanjima
	Rukovodioci	Neefikasna i neracionalna kadrovska politika Nepostojanje jasne strategije upravljanja, misije i vizije							13.09.2024.	
3.1 Planiranje i upravljanje finansijama	Rukovodilac odeljenja	Povrede profesionalnih, etičkih pravila i pristrasno ponašanje					Donošenje Plana kadrovske politike za dvije godine	Stručna služba Šef službe za opšte pravne poslove	13.09.2024.	Realizovano Donesen plan za upravljanje ljudskim resursima
	Šef računovodstva	Neadekvatno planiranje i izvršavanje budžeta	Eksterna revizija	6	8	48	Planiranje budžeta u vide instanci uz obrazložene pismene predloge		13.09.2024.	Realizovano Plan izradjuje sektor za finansije na osnovu podataka koji dostavljaju svi sektori društva
	Rukovodilac finansijsko računovodstvenih poslova	Nestručan i neprofesionalan rad Prekoračenje i zloupotreba službenih nadležnosti	Interna revizija Medjunarodna dokumenta i standardi						13.09.2024.	

4.1 Čuvanje i bezbjednost podataka i dokumenata	Svi zaposleni	Curenje informacija	Etički kodeks Evidentiranje primljenih poklona	Obuke i seminari	Pohadjanje seminara i obuka	13.09.2024.	Realizovano Obuke se vrše redovno u skladu sa potrebama sektora/društva
							Realizovano Poslovanje je uskladjeno prema međunarodnim računovodstvenim standardima, zakonom o računovodstvu, zakonom o reviziji
		Nesavjesno čuvanje podataka i dokumenata od strane zaposlenih u njihovom radu Neuredno vođenje arhive	6	36	Lice određeno za evidentiranje primljenih poklona	13.09.2023.	Realizovano Imenovano lice za evidenciju prijema poklona. Vršiti redovno izvještavanje agenciji za sprječavanje korupcije
							6
		Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	Interna akta institucije	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru	Poštovanje međunarodnih računovodstvenih standarda	13.09.2024.	Realizovano Postoje zakonske norme na osnovu kojih se može pristupiti podacima. Interni akti društva

Zaključak

Analiza poslovanja Društva pokazala je da je naše Društvo poslovalo sa negativnim rezultatom – gubitkom.

Jedan od problema s kojim se Društvo nosi je tzv. neprihodovana voda (gubici). Najveći uzročnici nastanka gubitaka su dotrajalost vodovodne mreže, nemogućnost očitavanja utrošene vode na pojedinim objektima usled nepristupačnosti mjernog instrumenta, vlasnici objekata (korisnici) koji ne dozvoljavaju zaposlenima Društva da pristupe mjernom instrumentu, i slično. Velikim naporom menadžmenta i zaposlenih na otklanjanju kvarova i prijemu nelegalnih potrošača tokom 2023. godine nastavio se trend smanjenja gubitaka. Svakako da postoji još uvijek niz problema koje treba riješiti: otkrivanje bespravničkih priključaka; riješiti probleme neadekvatnog priključenja na vodovodnu i kanalizacionu mrežu pojedinih objekata od strane izvođača radova (mimo izdatih tehničkih uslova); ugrađivanje elektro-ventila na mjernim instrumentima koji se nalaze kod neredovnih platiša; poboljšanje očitavanja mjernih instrumenata; praćenje pritiska u mreži; adekvatan rad na detekciji kvarova i slično.

Veći problemi u radu odjeljenja crpnih stanica i odjeljenja hidroforskih stanica je razuđenost istih na potezu od oko 25 km, što svakako otežava njihovo održavanje u ljetnjim mjesecima; dotrajala i neunificirana oprema; nedovoljan kapacitet pojedinih stanica; kao i visok pritisak u cijevima kod potrošača koji bi vodu mogli dobijati i bez hidroforskih stanica. Na lokalnim izvoristima Loznica i Piratac potrebno je ugraditi hlorne stanice i usavršiti opremu, kako bi se povećala eksploatacija vode iz istih i kako bi svi potrošači dobijali hlorisanu vodu.

Nenaplativa potraživanja od kupaca predstavljaju veliki problem za poslovanje Društva. U skladu sa Zakonom i u saradnji sektora Društva analiziraju se nenaplaćena potraživanja, nakon čega se daju predlozi za utuženja putem nadležnog suda i/ili Javnog izvršitelja, potpisuju se vansudska poravnjenja i ugovori o priznanju i dinamici izmirenja duga i slično. Treba napomenuti da jedan od većih problema nenaplativosti potraživanja predstavlja i nerješena situacija sa Osnivačem oko međusobnih potraživanja i obaveza.

Društvo je imalo obavezu solidarnog jemstva o vraćanju ½ od iznosa dugoročnog kredita br. KR-378/08, vezano za ugovor o desalinizaciji vode, po osnovu kojeg su dati avansi za period od 2010. godine zaključno sa 31.12.2015. godine u iznosu od 1.759.899€. Tokom 2016. godine Društvo se zadužilo kod Atlas Banke i uzelo je dugoročni kredit kako bi se oslobodilo ove obaveze, koja u konačnici iznosi 2.850.409€. Nakon rješavanja problema o solidarnom jemstvu Društvo je trebalo da preuzme postrojenje i svu opremu za desalinizaciju morske vode. Pomenuto postrojenje Društvo još uvijek nije preuzelo.

Krajem 2023. godine donesen je novi Kolektivni ugovor Društva, koji je usaglašen za Granskim kolektivnim ugovorom. Njegova primjena je počela od 01.11.2023. godine, i efekti su vidljivi već tokom novembra i decembra 2023. godine – uvećanje troškova zarada zaposlenih.

Ovlašćeni procjenitelj je izvršio procjenu vrijednosti osnovnih sredstava. Procjenjena tržišna vrijednost imovine je uvećana po svim kategorijama, a najveće razlike su kod građevinskih objekata i zemljišta. Usled tog uvećanja efekti procjene su uvećanje revalorizacionih rezervi, dok je trošak amortizacije oko tri puta veći u prethodnom obračunskom periodu.

Neki od značajnih rizika za buduće poslovanje svakako predstavljaju: havarije na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži usled dotrajalosti infrastrukture; sudski procesi koji se vode protiv Društva i mogućnost blokade tekućih računa kod poslovnih banaka; eventualni novi ugovor o nabavci vode sa Regionalnim vodovodom; zastara i nemogućnost naplate potraživanja i slično. Potreba za uspostavljanje upravljanja rizicima temelji se na tome što svaka aktivnost u poslovanju društva sa sobom nosi određeni rizik. Kako bi se taj rizik sveo na minimum neophodno je identifikovati, procijeniti i upravljati rizicima koji mogu ugroziti ostvarivanje ciljeva.

Obradila:

Marija Franeta, Spec.Sci.

v.d. Izvršnog direktora:

Mladen Lakčević